

NAŠA KOMUNA

GLASILO OBČINSKE KONFERENCE SZDL LJUBLJANA VIČ-RUDNIK • LETO VII. • ŠTEVILKA 5 • MAJ 1971

NA TITOV PREDLOG

Obsežne in pomembne ustavne spremembe

Konec decembra 1970 je zvezna skupščina sprejela predlog predsednika Tita, naj se začne postopek za spremembo ustavnih določb, ki se nanašajo na politične in ekonomske funkcije federacije, razmerja med federacijo, republikami in pokrajinama, ustanovitev predsedstva SFRJ in organe federacije. Najširša razprava o predlogu ustavnih amandmajev s ciljem, da bi prišli do rešitev, ki naj temeljijo na kar najbolj točni presoji odnosov v federaciji ter med njenih in prihodnjih interesov delovnih ljudi v SFRJ, je v polnem teku.

OD KOD IZVIRAJO TEŽNJE PO SPREMENBI USTAVE?

V družbeno-ekonomskem in političnem razvoju države se je po sprejemu ustave leta 1963 bolj in bolj izražala vloga delovnih ljudi v delovnih organizacijah in družbeno-političnih skupnostih, krepilo pa se je tudi samoupravljanje in uveljavljanje

narodov in narodnosti ter njihovih republik oziroma pokrajin. Vse to je povzročalo velike spremembe v družbeno-ekonomskih in političnih odnosih ter terjalo, da se rešijo problemi, ki so se porajali na teh področjih. Zlasti široka pooblastila in pristojnosti organov federacije, predvsem na gospodarskem področju in v celotni zakonodaji, posebej

pa še obseg pooblastil federacije in njenih organov glede intervencij v razširjeni reprodukciji ter fiskalnem in podobnem zajemanju narodnega dohodka, so povzročali, da so se ohranjali močni etatični elementi v funkcijah in strukturi federacije. Zato se ni mogla širše razvijati samostojna dejavnost in odgovornost državnih, samoupravnih in drugih družbenih organov in organizacij republik in pokrajin, to pa je zaviralo razvoj samoupravnih oblik povezovanja in dogovarjanja med republikami in drugimi družbeno-političnimi skupnostmi, delovnimi in drugimi družbenimi organizacijami. Takšen razvoj je terjalo, da se spremene tudi nekatere ustavne in zakonodajne rešitve, da bi se rešili problemi, ki so nastali v odnosih v federaciji in družbeno-ekonomskih odnosih v celoti, in sicer v splošni smeri nadaljnega razvoja federacije ter celotnega družbeno-ekonomskega in političnega sistema na samoupravnih temeljih popolnejšega samoupravnega uveljavljanja naro-

majev naj bi na kar najširši podlagi in kar najbolj konkretno rešili sedanje politične in družbene probleme ter odprli nove možnosti za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravnega družbeno-ekonomskega in političnega sistema v celoti. Predlagani ustavni amandmaji vsebujejo bistvene spremembe funkcije in vloge federacije, ki se uresničujejo s tem, da se bistveno zožujejo funkcije, pravice in dolžnosti federacije. Hkrati se spreminja tudi ustavni položaj republik in krepi položaj avtonomnih pokrajin z občutnim širjenjem njihovih funkcij, pravic in dolžnosti na podlagi njihove samostojnosti in odgovornosti za lasten razvoj in razvoj vse federativne socialistične skupnosti. Tudi za občine se odpirajo široke možnosti, da uveljavijo svojo vlogo in funkcije, ki izhajajo iz temeljnih ustavnih načel. Zlasti so pomembne korenite spremembe v ekonomskih funkcijah federacije, ki so postale v zadnjih letih zaradi svojega obsega in vsebine najbolj akutno žarišče nasprotij, sporov in za-

ROLOVIČ

dov in narodnosti Jugoslavije, krepitve njihove suverenosti in enakopravnosti, državnosti njihovih republik in avtonomnosti pokrajin. Ustavni amandmaji iz leta 1967 in 1968 so bili pomemben napredek v tej splošni smeri, niso pa dali dovolj možnosti, da se razvijejo te težnje, ker niso reševali vseh poglobitvenih problemov, ki so dozorevali v odnosih v federaciji in v temeljnih družbeno-ekonomskih odnosih.

KAJ PRINAŠA NOVEGA OSNUTEK USTAVNIH AMANDMAJEV?

S predlogi in rešitvami v predlogu osnutka besedila ustavnih amand-

ma ostrovanja odnosov v vsej družbi in še posebej v odnosih med republikami.

Daljnosežen pomen za nadaljnji razvoj družbenih odnosov imajo amandmaji, ki vsebujejo spremembe ustavnih določb o temeljnem produkcijskem odnosu, o položaju delovnega človeka v združenem delu, o položaju organizacij združenega dela, o združevanju dela in delovnih sredstev ter o osebnem delu. Še bolj kakor doslej je zagotavljajo pogoji, da bo lahko naša socialistična družba uspešneje preprečevala pojave koncentracije ekonomske, družbene in politične moči nad delovnimi ljudmi in proizvodom njihovega dela v rokah birokratskih in tehnokratskih skupin in onemogočala razvoj državnolastniških, skupinsko-lastniških in zasebnolastniških elementov v sferi združenega dela in v družbenih odnosih sploh. Nujno je bilo določiti pravice delovnih ljudi v družbeno-ekonomskih odnosih in na tej podlagi tudi definirati enoten trg, nova razmerja v družbenem planiranju, vloga bank in kreditnega sistema v družbeno-ekonomskih odnosih, davčni sistem ter možnosti in meje državnih skladov ter določiti druge odnose.

Velike spremembe v odnosih v federaciji, v vlogi in funkcijah federacije, republikah in avtonomnih pokrajinah, spremembe v družbeno-ekonomskih odnosih so zahtevale spremembe tudi v organizaciji in odnosih organov federacije. S temi spremembami se oblikuje bolj skladno in smotno razmerje med naravo, pravicami in dolžnostmi federacije ter funkcijami in pristojnostmi njenih organov. Zožitev funkcij federacije prinaša sama po sebi velike in bistvene spremembe v pravice in dolžnosti ter v funkcioniranje vseh zveznih organov. Ustanovitev predsedstva SFRJ, v katerem se neposredno izražajo vloga in vpliv republik in pokrajin ter njihova odgovornost za skupne interese v spremembah odnosih v federaciji, je nov element in faktor, ki bo imel zelo pomemben vpliv tako v funkcioniranju zveznih organov ter pri usklajevanju odnosov med republikami in avtonomnimi pokrajinama.

M. Polenčič

Aprilska skupščinska seja

Odborniki skupščine naše občine so se 15. marca znova zbrali na redni seja. Tokrat so se sešli v predavalnici Savskih elektrarn, ker je bila dvorana občinske skupščine zasedena zaradi popisa prebivalstva. Dnevni red je obsegal 7 točk.

V okviru prve točke so odborniki izrekli soglasje k delovnemu programu TIS Ljubljana za letošnje leto, obravnavali pa so tudi finančno poslovanje TIS v lanskem letu.

Sledila je obravnava poslovnih poročil in zaključnih računov skladov za leto 1970 ter finančnih načrtov teh skladov za leto 1971.

Tretja točka dnevnega reda je obsegala predlog prenosa presežkov občinskega proračuna za lansko leto v sklad skupnih rezerv, četrta razprava o izgradnji območja Kozarj (o tem pišemo v tej številki posebej, v prihodnji pa bomo pisali še podrobneje). Sledilo je poročilo o delu javnega pravobranilstva. Zadnji točki sta obsegali razrešitev in vprašanja odbornikov.

Danica Sterle iz osnovne šole v Tomišlju želi vsem občanom vso srečo ob občinskem prazniku, 27. aprilu in 1. maju. Njenim čestitkam se pridružujejo skupščina občine in družbeno politične organizacije občine Ljubljana Vič-Rudnik ter uredništvo Naše komune.

Naš praznik

Letošnji občinski praznik sovpada s 30-letnico OF. Ta zgodovinski dogodek je tolikšnega pomena, da ga večkrat označujejo kot „temeljni kamen“ nove slovenske zgodovine. Naša občina se ponosa z dejstvom, da se je to zgodilo pred tremi desetletji na njenih tleh. Zato bo letošnji 27. april še toliko bolj slavnosten.

Osrednja proslava letošnjega občinskega praznika bo v nedeljo 25. aprila v Velikih Laščah, začetek bo ob 11. uri. Praznik bo imel svoje stopnjevanje, svoj slovesni, kulturni in zabavni del.

Pot do Velikih Lašč – kot tudi kraj sam – bo slavnostno okrašen, mlaji, transparenti in zastave bodo spremljali udeležence proslave vzdolž vse poti. Tistim, ki se bodo pripeljali z avtobusi, sporočamo, da bodo poleg rednih zvez tega dne vzpostavljene tudi izredne avtobusne zveze. Redni avtobusi SAP iz Ljubljane proti Velikim Laščam odpeljejo z avtobusne postaje v Ljubljani ob 6.15 dalje vsake pol ure, t. j. ob vsaki četrti in tričetrti. Prav tako se od 12.30 dalje vračajo iz Velikih Lašč v polurnih presledkih vse do 7. ure zvečer, kasneje pa v enurnih presledkih.

Posebni avtobus bo odpeljal izpred stavbe občinske skupščine ob 8.30, v primeru, da bo še več ljudi, bo peljal še enkrat ob 10. uri.

Slavnostni del praznika bo na športnem igrišču ob osnovni šoli Primoža Trubarja. Tu bo stala tribuna za govornike in častne goste, tu se bo odvijal program, katerega jedro bo slavnostna seja skupščine občine in občinske konference SZDL Vič-Rudnik. Organizatorji pričakujejo, da se bo tu zbralo kakšnih tri tisoč ljudi. Med zbiranjem bo že igrala miličniška godba. Nad glavami množice bo zaplapolalo petdeset in več praporov. Po otvoritvi in uvodnem ceremonialu bo slavnostni govor. Sledila bo svečana podelitev nagrad Osvobodilne fronte za najboljša književna dela v preteklem letu. S praznovanja bodo odposlali posebni delegaciji, ki bosta položili vence k spomeniku OF v Rožni dolini in k spomeniku NOB v Velikih Laščah.

Kulturni spored bo spremljal že osrednji slavnostni del. V njem bodo poleg orkestra milice nastopili še mladinski pevski zbor osnovne šole Velike Lašče in harmonikarski orkester glasbene šole Vič-Rudnik. Glasbenim točkam pa se bodo pridružile še recitacije člana ljubljanskega Mestnega gledališča Frančka Drogenika.

Drugi del kulturnega sporeda bo neposredno po zaključku slavnostnega dela v šolski avli, kjer bodo odprli razstavo ilustracij za mladino založbe Mladinska knjiga. Tu se bo odvijal kulturni spored komornega značaja. Začel se bo z zborna recitacijo laških šolarjev, nato bo pel vokalni oktet iz Podpeči, razen tega pa bodo nastopili še učenci višje glasbene šole kot solisti.

Slavnostnemu in kulturnemu delu bo sledil zabavni del z družbenimi srečanji, poskrbljeno pa bo tudi za ples, jedajo in pijačo. Zato bodo poskrbeli domači gasilci, ki so pripravili tudi originalne spominke.

K vzdušju letošnjega občinskega praznika skuša prispevati svoj delež tudi Naša komuna s svojo za ta dan pripravljeno številko. Naj bo njenemu uredniškemu odboru in občinski konferenci SZDL, kot izdajatelju zato omogočeno, da preko svojega glasila še enkrat čestita vsem občanom in jim zaželita prijetno praznovanje, nato pa novih, še večjih delovnih uspehov.

SEJE IZVRŠNEGA ODBORA OBČINSKE KONFERENCE SZDL

Pred praznikom o ustavnih spremembah

Izvršni odbor občinske konference SZDL se je 14. aprila znova zbral na seji, ki je obravnavala prvo javno razpravo o ustavnih spremembah in o pripravah na občinski praznik ob 30. obletnici OF. Izvršni odbor je izdelal organizacijsko shemo za razpravo o ustavnih spremembah. Vsebinsko tezo bodo obravnavali na razpravah prispevali zlasti poslanci, potekale pa bodo v okviru razprave tudi razprave o ustavnih spremembah. Rezultate teh razprav bo sintetiziral izvršni odbor, ki bo sprejel sklepe za nadaljnje delo. Sledil bo splošni praznik občine, ki bo zajel tudi rezultate razprav iz delovnih kolektivov mladinskih organizacij.

CENTRALNA PROSLAVA OF

V počastitev 30-letnice OF bo v Ljubljani centralna proslava, ki jo prireja ljubljanska mladina pod geslom MLADINA OSVOBODILNI FRONTI. Proslava bo 27. aprila ob 11. uri na dvorani Tivoli.

Sportno igrišče ob osnovni šoli „Primoža Trubarja“ v Velikih Laščah bo 25. aprila prizorišče osrednje proslave občinskega praznika ob sočasnem praznovanju 30-letnice OF in praznika dela

Bogatenje dobiva svoje meje

Skupščina SR Slovenije je v začetku leta sprejela zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Vsi, ki želimo, da bi delitev družbenega proizvoda, pa tudi osebnih dohodkov, potekala res samo na podlagi delovne produktivnosti in poslovnega uspeha, smo si oddahnili.

Predvsem v zadnjem letu smo s težkim srcem in tudi slabo vestjo opazili, da postajajo razlike med gospodarskimi panogami vse večje: dva občana imata za enako delo v različnih delovnih organizacijah zelo različna osebna dohodka. Takemu razlikovanju med delovnimi organizacijami, ki mu botruje predvsem položaj delovne organizacije na tržišču in tamkajšnji pogoji, ki jih zna izkoristiti, je sledilo razlikovanje tudi med občani samimi. Začeli smo govoriti o bogatenju, o velikih vsotah denarja v rokah posameznikov. To bogastvo vsekakor ni bilo plod njihovega osebnega dela in poštene prizadevnosti.

Pred dobrim letom dni smo pričeli razmišljati in počasi tudi domnevati, da nekaj ni v redu z absolutno samoupravno pravico delovnih kolektivov, da delijo osebne dohodke, ne da bi se kdorkoli vmešal v ta postopek. Ob snovanju zakona, ki bi delovnim organizacijam povedal, da pri delitvi osebnih dohodkov v svojo korist premalo upoštevajo družbene koristi, smo ugotovili, da ima družbena skupnost pravico zahtevati racionalno ponašanje tudi pri delitvi osebnih dohodkov; saj so proizvajalna sredstva, ki dajejo zaslužek, konec koncev njena last. Pa tudi gospodarska situacija v zadnjem obdobju je povsem podprla trditve tistih ekonomistov, ki so Jugoslavijo opozarjali, da imajo osebni dohodki pomemben vpliv na inflacijska gibanja. Ugotovili smo torej, da je družbeno usmerjanje delitve dohodka nujno.

Razprave o porajajočem se novem sistemu družbenega usmerjanja delitve dohodka so se nadaljevale. Od osnutka zakona, ki naj bi normaliziral sistem družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah (in ga tudi sankcioniral), so se razprave nagibale vedno bolj v smeri, ki pomeni vodilo naše sodobne socialistične družbe: v ospredje smo postavili načelo samoupravnega sporazumevanja med delovnimi organizacijami. To je slovenska skupščina tudi uzakonila, ko je sprejela zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Osnovna zgradba sistema samoupravnega sporazumevanja je videti takšnele:
Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, gospodarska zbornica (za gospodarstvo) in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije sklenejo splošni družbeni dogovor, s katerim trije partnerji (vprašanje števila partnerjev zakon podrobno ureja za gospodarstvo in posebej za družbene službe) določijo merila, po katerih se lahko v delovnih organizacijah delijo dohodki, ki so resnično v skladu z rezultati dela, poslovnimi uspehi in

delovnimi pogoji. Delovne organizacije istih dejavnosti pa bodo med seboj sklepale družbene sporazume, ki pa bodo morali biti v skladu s splošnim družbenim sporazumom, in v njih tudi določale, kako bodo delile dohodek in kakšne osebne dohodke, predvsem najvišji in najnižji osebni dohodek.

Družbeni dogovor predvideva najnižje in najvišje osebne dohodke za normalen delovni uspeh v polnem delovnem času. Namen dogovora ni v zniževanju osebnih dohodkov zaposlenih, temveč v odstranjevanju nesorazmerij med osebnimi dohodki istih kategorij zaposlenih in preprečevanju ekscesov v delitvi osebnih dohodkov. Cilj družbenega dogovora je predvsem izpolnjevanje sistema delitve dohodka in stimulacija za podpisovanje samoupravnih sporazumov.

Kako pa bo v delovnih organizacijah, ki bi na vsak način želele deliti višje osebne dohodke, kot je določeno s samoupravnimi sporazumi, oziroma družbenimi dogovori?

Zakon ne prepoveduje plačevati višjih osebnih dohodkov, pač pa bo morala ta „bogata“ delovna organizacija predložiti obračun in za presek nad samoupravno dogovorjenim osebnim dohodkom plačati po lestvici z zelo visokimi in progresivnimi stopnjami prispevek v sklad skupnih rezerv. Če pa bodo delovne organizacije delile višje osebne dohodke in se pri tem izmaknile opisanim ekonomskim sankcijam, bodo kaznovane za gospodarski prestop.

Sprejeti sistem samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja skriva v sebi več nevarnih pasti. Kot najbolj zahrbtno bi lahko smatrali dejstvo, da se bo več podjetij brzkone odločilo za osebne dohodke, višje od dogovorno določenih, kljub temu, da bodo za te višje osebne dohodke plačali prispevek. To bi pomenilo ne samo počasi samemu sebi kopati jamo, temveč škodljivo vplivati na druge delovne organizacije. Saj dobro vemo, kako radi imamo denar.

Kot celoten sistem gospodarske reforme bo tudi uresničevanje tega zakona zahtevalo poštenost v medsebojnih proizvodnih in tržnih odnosih. Če bodo pri vseh udeležencih in pri vseh organizacijah družbenega dela prevladovali preudarnost, poštenost in solidarnost ter realno spoznanje naših ekonomskih možnosti, potem bo tu gotovo uspeh. Samoupravni sporazumi bodo podali novo kvaliteto gospodarstvu, političnim odnosom, socialnim odnosom in vsemu življenju pri nas. Če bodo prevladali špekulacija, izigravanje in neodgovorno licitiranje osebnih dohodkov navzgor, brez realnih ekonomskih možnosti, bomo morali ugotoviti, da smo se zmotili. M. POLENCIČ

Proti vojni, za mir!

V pristojnih organih Skupščine SR Slovenije poteka razprava o osnutku zakona o splošnem ljudskem odporu. Ta zakon, katerega sprejem je v skladu z XXII. amandmajem k ustavi SR Slovenije in s katerim republika tudi sama prevzema odgovornost na področju narodne obrambe, uresničuje načela zveznega zakona ter skuša opredeliti pristojnost posameznih organov in vsa tista vprašanja, ki so se že utrdila pri dosedanjih pripravah splošnega ljudskega odpora. Skratka: vse naše obrambne priprave morajo biti stalne, temeljite in celovite, saj s tem zmanjšujemo neposredno vojno in drugo nevarnost.

Razumljivo je, da terjajo obrambne priprave vključevanje vseh družbenih činiteljev pri razvijanju elementov splošnega ljudskega odpora. Sele tako zasnovane priprave, pri katerih sodelujejo občan, vas, naselje, krajevna skupnost, delovne in druge organizacije ter družbeno-politične skupnosti, lahko uresničijo ustavno načelo, da nihče ne more in nima pravice priznati ali podpisati kapitulacije dežele ali oboženežih sil, niti pravice sprejeti ali priznati zasedbo dežele ali samo nekega njenega dela.

Pri krepitvi obrambne moči naj bi imela zelo pomembne naloge krajevna skupnost. Krajevno skupnost je treba razvijati in afirmirati kot samoupravno družbeno osnovo splošnega ljudskega odpora, ki bo tesno povezana ne le z nalogami in pripravami v miru, marveč tudi v morebitni vojni in zlasti še v najtežjih razmerah, če bi sovražnik začasno zasedel posamezna območja. Takšnim in podobnim nalogam je lahko kos le družbeno zasnovan organizem v krajevni skupnosti in tudi v delovnih organizacijah, ki bo pritegoval širok krog občanov k izvajanju njihovih samoupravnih pravic in dolžnosti na področju narodne obrambe. To je hkrati tudi pogoj, da bodo obrambne priprave resnično učinkovite in trajne. Tako bodo prišle do polnega izraza tudi samoupravne pravice in dolžnosti na občinskih in na drugih ravneh.

Če pogledamo načelna izhodišča, iz katerih izhaja osnutek zakona o splošnem ljudskem odporu, ugotovimo, da je pomembno izhodišče v tem, da vsa razmišljanja o narodni obrambi niso več samo stvar ozkega profesionalnega kroga. Zato je treba z zakonom opredeliti posamezne pristojnosti tako, da bodo obrambne priprave tudi dejansko postale domena delovnih ljudi. Pomembno stališče je tudi to, da morajo postati sveti za narodno obrambo osnovni usmerjevalci in uresničevalci morajo splošno politiko družbeno-političnih skupnosti na področju obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora. Temelj splošnega ljudskega odpora morajo postati odbori za splošni ljudski odpor, ki naj neposredno in nenehno opravljajo vse priprave za splošni ljudski odpor in za organizacijo tega odpora.

Pomembno je tudi izhodišče, iz katerega izhaja navedeni zakon in sicer, da so enote teritorialne obrambe jedro oboženežnega odpora. Vse teritorialne enote, ne glede na to, ali se formirajo po teritorialnem ali proizvodnem načelu, predstavljajo v občini celoto. Njihovo delo vodi in usklajuje najvišji štab teritorialne enote v občini. Ti štabi ne združujejo samo operativne dejavnosti z družbeno bazo, marveč to ustreza tudi taktično strateški zamisli raz-

poreda teritorialnih enot in samoupravnemu sistemu. Ti štabi in družbeno samoupravni značaj in so neposredno odgovorni svet narodno obrambo in preko njega občinski skupščini.

Omenjeni štabi nimajo profesionalne strukture, le nekateri ključni delavci opravljajo določene organizacijske, materialne druge zadeve in uresničujejo sklepe štaba. Te poklicne delavce imenuje svet za narodno obrambo občinske skupščine in ne more biti v upravni strukturi občinskih upravnih organov.

Pravice in dolžnosti občin na področju narodne obrambe podrobno predpisane z zveznim zakonom. Po osnutku zakona najjo in uresničujejo neposredno pravice in dolžnosti občin na področju obrambnih priprav zlasti svet za narodno obrambo in v sveti, krajevne skupnosti, odbori za splošni ljudski odpor, teritorialnih enot, štabi za civilno zaščito, delovne in druge organizacije, upravni organi za narodno obrambo in drugi upravni organi, ki v mejah svojega delovnega področja neposredno organizirajo, uresničujejo in izvajajo priprave za splošni ljudski odpor, in politiko na področju splošnega ljudskega odpora, daje splošne smernice za delo krajevnih skupnosti, delovnih in drugih organizacij ter določa z načrti razvoja občine splošne potrebe in dolžnosti v zvezi z obrambnimi pripravami. Te naloge konkretizirajo občinske skupščine za narodno obrambo kot osrednji izvršni politični organ in koordinator vseh priprav ter povezovalci z slovensko ljudsko armado.

Svet za narodno obrambo usmerja in usklajuje razvojne in načrte, izvaja priprave splošnega ljudskega odpora, spremlja prave gospodarstva in družbenih služb, oblikuje posamezne teritorialne enote, jih obožuje ter opremlja. Svet za narodno obrambo tudi koordinira delo krajevnih skupnosti na področju obrambnih priprav in predlaga zagotovitev materialnih in drugih sredstev za priprave. Obravnava vse predloge predpisov, ki naj jih sprejme občinska skupščina za to področje.

Krajevne skupnosti izvajajo naloge na področju priprav občine na splošni ljudski odpor ter ustanavljajo odbore za splošni ljudski odpor, ki ustvarja pogoje za krajevnim razmeram ustreznih oblik splošnega odpora.

Teritorialnim enotam posveča zakon posebno poglavje, s katerim se določa njihova organizacija, kdo jih ustanavlja, rešuje šanse conskih štabov, določajo naloge štabov teritorialnih enot in občini ter nekatere pravice pripadnikov teritorialnih enot.

V osnutku zakona so predvidene tudi določbe o obveznosti investitorjev novih stanovanjskih in poslovnih zgradb, da plačajo prispevek za gradnjo zaklonišč, oziroma določbe obveznosti obratnikov in najemnikov stanovanjskih hiš in poslovnih zgradb, da plačajo ta prispevek, kolikor ni že investitor plačal prispevka za gradnjo zaklonišč. Na podlagi republiškega predpisa bodo občinske skupščine šele lahko določile s svojimi odloki omenjene prispevke za gradnjo zaklonišč.

Pri sestavi tega članka sem se poslužil osnutka zakona o splošnem ljudskem odporu in njegove obrazložitve.

SLAVKO K...

UREJENA POMOČ ZA BORCE NOV

Družbeno skrb za udeležence NOV in njihove družinske člane urejajo v republiškem merilu številni predpisi. Občinska skupščina Ljubljana Vič-Rudnik pa je s svojim odlokom poskrbela, da so viški borci in njihovi družinski člani poleg skrbi po drugih predpisih, deležni skrbi še po tem odloku.

Družbena skrb za udeležence NOV in njihove družinske člane po tem odloku obsega: priznavalnino, denarno pomoč, skrb za šolanje otrok, skrb za zdravljenje, skrb za reševanje stanovanjskih problemov in pomoč pri uveljavljanju s predpisi določenih pravic udeležencev NOV in njihovih družinskih članov. Za vsako obliko pomoči odlok po-

drobno predpisuje pogoje za pridobitev pravice do teh oblik pomoči.

Za priznavanje pravic po tem odloku je pristojna občinska komisija za vprašanja in izjemno upokojevanje borcev NOV. Pred vsako odločitvijo o pravic komisija za mnenje občinski odbor ZSB NOV.

M. P.

Jože Oblak, poslanec socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine

razumljivo, saj se iz tega financira zvezna uprava. Toda tu je tudi težka situacija v zdravstvu, ne nazadnje zaradi zastarelosti in odpisanosti opreme. (63 % te opreme je odpisane, to pomeni, da je zastarela, izrabljena in neustrezna, pa se še kar uporablja.)

Posebej se zavzimate za spremembe na področju socialnega zdravstva?

Na VI. kongresu ZKS leta 1969 sem sprožil zahtevo, da je treba čimprej urediti sistem invalidskih pokojnin. Ze takrat, ko je bilo takšno postavljanje malo predržno, sem se zavzemal, da naj socialno varstvo prvenstveno urejajo občine in republike in ne zveza. Razvoj me je kasneje potrdil. Zdaj sem član posebne komisije za revizijo invalidsko pokojninskega zavarovanja in zdravstva. Kaže, da bo letos ta zadeva sistemsko in zadovoljivo urejena.

Ali si zvezni poslanec, ki se zavzema za prenašanje pristojnosti od federacije na republiški in občinski nivo, ne žaga veje, na kateri sedi?

Da, s tem se zožuje delovno področje socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine. To gre vzporedno z ustavnimi amandmaji. Pri tem ne gre toliko za prenos pristojnosti iz federacije na republike, kolikor za razmejitev pristojnosti. Gre za novost v kvaliteti.

Kaj bo ostalo federaciji na področju socialnega in zdravstvenega varstva po uvedbi teh novosti?

1. Temeljne pravice delovnih ljudi zaradi zagotavljanja enotnega družbeno ekonomskega položaja socialne varnosti in solidarnosti delovnih ljudi.
2. Federacija bo urejala varstvo življenja in zdravja ljudi pred nalezljivimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo.
3. Urejala in zagotavljala bo varstvo vojaških vojnih invalidov in osnovno varstvo borcev.
4. Urejala bo pogoje za dajanje zdravil v promet.

Mesečnik „Naša obramba“ je že sedaj, v tretjem letu svojega izhajanja, ena najbolj popularnih slovenskih revij, saj izhaja v nakladi 70.000 izvodov. Razvila se je iz strokovnega glasila rezervnih oficirjev, izdajajo jo republiški odbor ZRVS Slovenije, republiški sekretariat za narodno obrambo SR Slovenije, republiški štab za splošni ljudski odpor in republiški odbor ZSB NOV Slovenije, ureja pa uredniški odbor z glavnim in odgovornim urednikom Stankom Petelinom – Vojkom, sekretarjem republiškega odbora ZRVS. Cena posameznega izvida je 3 din, naročiti pa jo je mogoče na naslov: Partizanska

knjiga, 61000 Ljubljana, nikova 43.

RAZGOVOR Z ZVEZNIH POSLANCEM JOŽETOM OBLAKOM

Žagam vejo, na kateri sedim

JOŽE OBLAK, upravitelj Psihiatrične bolnišnice Idrija, je poslanec socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine za območje občin Vrhnika, Logatec, Cerknica, Idrija, Ljubljana-Siška in tudi za našo občino. Rodil se je 1. 1922 v Novem mestu. Med vojno je bil aktivist od leta 1941, v partizanih je bil od junija 1942 in je po činu kapetan I. klase. Kot partizan je ves čas deloval v saniteti, bil je komisar vojnih bolnic Snežnik, Kočevje, IV. operativne cone na Štajerskem in naposled komisar vojne bolnice Pohorje. Po šolski izobrazbi je višji upravni referent. V Idriji živi od leta 1963.

Biti neprofesionalni zvezni poslanec, ali to pomeni: voziti po dveh tirih, po službenem doma in po neslužbenem na relaciji do Beograda?

Točno, menim, da smo zato neprofesionalni poslanci bolj obremenjeni kot profesionalni, da pa imamo boljši stik z ljudmi in njihovimi problemi. Posebej še, ker se delo zveznega poslanca ne omejuje le na Beograd, marveč se je treba udeleževati tudi mnogih sestankov doma, nujno je sodelovanje s številnimi forumi zaradi obravnavanja zadev v zvezni skupščini. Predolgo bi bilo vse naštevati. Le en primer: iz sodelovanja s tovarno zdravil Lek in s skupnostjo socialnega zavarovanja o uporabi zdravil se posredno pripravljajo novi zakon o zdravilih.

Znano je, da ste v poslanskih klopeh zelo aktivni. Kaj bi navedli kot svoj dosednji največji uspeh?

Pripomogel sem k temu, da so zdravstvene ustanove oproščene carine za vso opremo, ki je ne proizvajamo doma. Veljalo me je pol leta borbe. Začelo se je s poslanskim vprašanjem, končalo pa z odredbo v uradnem listu.

Kaj pa kakšen neuspeh?

Nisem še uspel z zahtevo po spremembi režima prometnega davka za zdravstveno opremo. Sedanja situacija je večkrat nerazumljiva. Operacijska miza je npr. oproščena plačila prometnega davka, kirurška svetilka nad njo pa ne. V tej smeri si še prizadevam. Upam na končni uspeh.

Ali veljate za „ostrega“ poslanca?

Veljam! Kar mislim, povem, kadar vem, da imam prav, ne popuščam.

Ali kdaj prihajate v nasprotje z interesom tistih, ki jih kot poslanec zastopate, in s svojim lastnim mnenjem o stvari?

Ne. Res je včasih težko premakniti stvari v zvezni upravi. Zlasti takrat, kadar se stvari tičejo prometnega davka in carine. To je pa

5. Urejala bo promet mamil in strupov.

Vse drugo bodo urejale republike, pokrajine in občine.

Boste imeli zato kot zvezni poslanec kaj manj dela?

Veliko bo še vroče krvi od razmejevanju pristojnosti. Se zmore so živa centralistična prizadevanja. Dela še ne bo zmanjkalo.

Kaj pa delo zveznega poslanca „doma“?

To, za kar se zavzemam doma, morda ni neposredno delo zveznega poslanca. Zavzemam se, da bi v Sloveniji čimprej sprejel zakon o varstveni pokojnini kmetov-borcev. V Sloveniji je 11 kmetov-borcev, od tega 110 žensk. Od celotne številke jih je 11 starejših od 60 let. 2160 kmetov-borcev je socialno ogroženih, ne morejo plačevati prispevkov, nimajo pravice do socialnega varstva. Zanje naj bi sprejeli posebni zakon o varstveni pokojnini kmetov-borcev. Njegovih ugodnosti naj bi bili deležni tisti, ki so več kot 60 let in imajo priznano dobo od 9. 9. 1943. Kot partizan čutim, da ima naša družba na eni strani moralni dolg do teh ljudi, na drugi strani pa dovolj sredstev, da ga plača.

Ali tudi čustva igrajo kakšno vlogo v delu zveznega poslanca?

Tudi, zlasti kadar gre za moralna vprašanja. Sem poslanec, rena, ki je dal veliko partizanov. Mimo tega ne morem, pa naj stvar čustev ali razuma.

Ali vam politična organizacija in še posebej SZDL kaj pomeni pri vašem poslanskem delu?

Z vsemi temi organizacijami imam stalne stike in skušam biti vseh aktiven. Zlasti pa si prizadevam, da bi pritegnili v to politiko tudi mladino, ki po večini meni, da je to področje za starejše ljudi. Samoupravljalci pa odločajo o obsegu zdravstvenega zavarovanja in o potrebnih sredstvih, zato mladina ne more stati na drugi strani. Tu pričakujem podpore družbeno političnih organizacij še posebej SZDL.

In kadar niste poslanec ali v službi?

Prostega časa nimam mnogo. Posvečam ga družini, kjer sem stari oče. Vnučinja je moje veliko veselje. Stanujemo z mladino v enem stanovanju. Morda bomo zidali. Sicer pa prosti čas posvečam branju. Moj konjiček je obiskovanje športnih prireditev pogosto grem tudi v Ljubljano na nogometne, košarkarske in kejske tekme.

In kaj bi sporočili bralcem Naše komune?

Moje poslansko območje obsega šest občin in ga je fizično mogoče vsega obvladati, zlasti ne v razvejanosti vseh dejavnosti. Zato so dobrodošla vsa sredstva, ki omogočajo komuniciranje v vseh volivci in njihovimi izvoljenimi predstavniki. V tem smislu ima poseben pomen lokalnega tiska in pozdravljam tudi Našo komuno.

Vprašanje prihodnosti Ljubljanskega barja

Arondiranim zemljiščem večjo družbeno skrb

Pri reševanju problematike Ljubljanskega barja v preteklosti je bil dan poudarek tudi strukturi barjanskih zemljišč. Barje je razdeljeno na tisoče parcel v velikosti od 0,30 ha do 3 ha — večina parcel je velikih ca. 0,60 ha. Velikostne pogoje so pogojene z drobnoposestniško strukturo. Imajo pa tudi praktičen značaj — zmogljivost ročnega spravila sena pod normalnimi pogoji sušenja (v dveh dneh). Prav tako osuševanje — odvodnjavanje z jarki med parcelami. Vzdrževanje teh jarkov je bila skrb lastnikov.

Novi čas je zahteval spremembo. Čela so se intenzivna osuševalna dela. Realno je bilo pričakovati, da smo na Barju srečevali tudi težjo kmetijsko mehanizacijo. Odločitev padla: arondacija, ki se je tudi skladala z našo agrarno politiko in ma še danes svoje mesto — seveda v premenjeni obliki. Tisti čas je dajal prednost družbenemu kmetijstvu, ki bi bil nosilec tržne proizvodnje v moderni obliki. Arondacija je dokaj revolucionarno dejanje in na svojem začetku ni bila prav nič sentimentalna. Kmetijske organizacije so imale nalogo arondirati določeno število ha. Ne morem navesti točnega podatka, koliko površin je bilo arondiranih, vendar predvidevam okoli 2.000 ha površin v vseh organizacijah. Arondirana zemljišča so takoj povzročala težave kmetijskim organizacijam, kajti ni bilo možno obvladati na novo pridobljenih površin s kadrovsko niti finančno. Pripravo je tudi ustrezne mehanizacije. Izvedena je bila samo prva arondacije — pridobitev

zemljišč, druga — priprava zemljišč, usposobitev za proizvodnjo, pa je v pretežni večini izostala in tudi danes še ni izvedena.

Arondacije smo izvajali v letih 1960, 1961, 1962. Poznejših arondacij ni bilo veliko, če so bile, so bile manj načrtne in utemeljene ter so temeljile na zamenjalni bazi. Priznati moramo, da smo z arondacijo preveč hiteli. Z naglico smo si napravili več škode kot koristi. Vendar arondacija sama po sebi ne predstavlja škode, ker je napreden ukrep, ki ga izvajajo v dopolnjevanju s komasacijo tudi drugi v svetu in je pogojena z obdobjem, v katerem živimo. Škodljivo je to, da smo arondirana zemljišča prepustili v breme kmetijskim organizacijam oziroma stihijskemu reševanju ali nereševanju. Kljub pomanjkanju finančnih sredstev so kmetijske oziroma gozdarske organizacije nekaj arondiranih kompleksov le uredile. Na teh urejenih kompleksih je stekla proizvodnja, ki daje večje donose kot v nearondirani obliki. Tudi

gozdni nasadi (v pretežni večini jelša) veliko obeta. Storjenega bi bilo brez dvoma še več, če bi dali kmetijstvu poudarek, ki mu pripada. Kmetijske organizacije proizvodnjo zamenjujejo z drugimi dejavnostmi, ki so donosnejše — rentabilnejše, kar za kmetijsko proizvodnjo ni mogoče trditi. Arondirana zemljišča so neadoma postala breme. Rešitev tega problema je bila v najemniških odnosih. Kmetje, nekdanji lastniki ali kdo drug, ki je želel, je dobil v najem del arondiranega zemljišča, ki je še ohranil nekdanje posestniške meje. Cena je bila običajno ugodna za najemnika, saj je za majhne denarje nakosil mnogo sena. V želji, da bi bilo čim več pokošene, se je

je lastnik zaposlen izven kmetijstva. Tudi ta zemljišča so kamen spotike, ker ostajajo neizkoriščena ali slabo izkoriščena. Tudi te površine zahtevajo novo ustrezno rešitev.

Za rešitev obstajata dva predloga. Da bi se arondirana zemljišča ponovno razmejila in vrnila kmetom, ki so ustrezno opremljeni in bodo ostali kmetje. Razmejitev kompleksov je potrebna zato, ker so obstoječi kompleksi veliki prek 40 ha, kar pa bi bilo v nasprotju z obstoječo zakonodajo. Drugi predlog je ta, da bi arondirana zemljišča dali v najem boljšim kmetom za daljše obdobje. To bi predstavljalo obstoječe stanje (najemniške odnose že imamo) v izpopolnjeni obliki nadaljevati. Obe varianti imata svoje zagovornike. Prednosti in pomanjkljivosti ene kot druge je potrebno proučiti. Osebn

Ing. Lojze Habjan, član IO občinske konference SZDL, uredniškega odbora Naše komunne, predsednik sekcije za kmetijstvo in gozdarstvo pri občinski konferenci SZDL.

oddajalo tudi pod ceno. Tu se je začelo prvo spitkanje ob arondacijo in razvrednotenje. Arondirana zemljišča niso več oskrbovana, zbiralni jarki se zaraščajo, pojavljajo se nezaželene trave, plevel itd. Skratka, arondirana zemljišča dajo videz, da nimajo gospodarja. Arondacija ima še eno negativno posledico — splošno razvrednotenje zemlje oziroma cene. Odškodnina za arondirano zemljišče je bila izredno nizka, celo 8 din za kv. meter. Danes, ko se ljudje ne boje več arondacij, se je promet z barjansko zemljo ponovno povečal. Zanimanje za barjanske površine ponovno narašča. Agrominimum postaja kot prihodnja ovira, vendar o tem kdaj drugič. Po barjanskih vaseh srečujemo vedno več traktorjev, ki pa niso racionalno izkoriščeni.

Na zborih volivcev (nekaterim sem tudi sam prisostvoval) čedalje pogosteje srečujemo vprašanje, kako je z arondiranimi zemljišči. Vprašanje se mi zdi popolnoma umestno in odgovor bo treba dati. Spremenjene razmere zahtevajo ustrezno rešitev. Agrarna politika danes dejansko nudi možnosti tudi individualnemu kmetijskemu proizvajalcu, ki se usmerja v tržno proizvodnjo. Razdrobljena drobnolastniška posest tega ne omogoča, ker ne dovoljuje tržne proizvodnje niti izkoriščanje kmetijske mehanizacije. Arondirana zemljišča, ki danes niso izkoriščena po kmetijskih organizacijah, bi lahko bila osnova za nadaljnje delo pri reševanju vprašanj barjanskih zemljišč. Na Barju ne srečujemo zemljišč, ki so zapuščena, nevdruževana samo v arondiranih kompleksih, temveč tudi druga, privatna zemljišča, ki nimajo naslednika oziroma

Zbiralni kanal na Ljubljanskem barju

se zavzemam za prvi predlog, ker smatram, da najemniški odnosi ne morejo dati rezultatov, kakršnih želimo. Ne izključujem pa kombinacije obeh predlogov. Na področjih, ki so perspektivna za družbeno proizvodnjo, verjetno res ne bi veljalo vračati zemlje, čeprav v arondirani obliki. Na tistih predelih, kjer pa družbene proizvodnje ne bo, ne vi-

dim razlogov, da zemlje ne bi vrnilo oziroma dodelili, seveda pod določenimi pogoji (plačilni ali drugačni) kmetom. Obstoječe stanje vsekakor zahteva rešitev v skladu z nadaljnjim družbenim razmerjem, ki bo vnašala optimizem kmetijskim proizvajalcem in kazala na to, da družba skrbi tudi za ta del naših občanov.

Ing. Lojze Habjan

Obrtniki, občina Vič-Rudnik vas vabi

Na eni izmed zadnjih sej skupščine so odborniki dokaj kritično ocenili problematiko obrtniških uslug v občini oziroma v posameznih krajevnih skupnostih ter s tem v zvezi sprejeli tudi več sklepov. Največ je bilo govora o davčnih olajšavah pri tistih obrtnikih-začetnikih, po katerih storitvah je največ povpraševanja, ponudb pa malo. Ker smo o stališčih skupščine do vprašanja obrti v občini poročali že v zadnji številki našega glasila, se bomo danes natančneje zadržali le pri storitveni obrti (proizvodno obrt vse bolj zamenjuje intenzivni razvoj industrije), predvsem pri najdeficitarnejših strokah.

V storitveni obrti beležimo iz leta v leto vse večjo deficitarnost, saj raste družbeni in posebni standard vedno hitreje kot obrati storitvene obrti. Deficitarnost povzročajo poleg tega še nove stanovanjske soseske, iz leta v leto več gospodinjstev, ki uporabljajo v gospodinjstvu ter za osebne potrebe že najnovejšo tehnično dosežke. Analiza potreb storitvene obrti v občini do leta 1980, ki jo je pripravila strokovna služba skupščine, kaže, da so od 42 pomembnejših storitvenih obrtnih strok povsem krite potrebe prebivalstva le v ključavničarski stroki, v vseh ostalih strokah pa le delno. Med najdeficitarnejše stroke sodijo prav najskanejšee stroke, to je področje storitev gospodinjstvom in tehnične storitve. Izračunano na podlagi normativa — število zaposlenih v strokah te obrti na 10 tisoč prebivalcev — bi moralo zadovoljiti potrebe prebivalcev po obrtnih storitvah v gospodinjstvu in tehničnih storitvah 673 delavcev, leta 1980 pa

že 1.405, dejansko pa je danes zaposlenih v tej obrti le 394 delavcev. Tako je samo v radio in TV mehaniki zaposlenih na 10 tisoč prebivalcev 1,8 delavcev, po normativu pa bi jih moralo biti, oziroma dovolj dela bi našli v tej stroki 4 delavci. Dokaj nezadovoljivo je tudi število delavcev v stroki vzdrževanja in popraviljanja motornih vozil. Obstoječe kapacitete v družbenem sektorju (servis Slovenija-avta in Volana) ter 21 privatnih obrtnikov se zdelač ne morejo krite potreb naraščajoče motorizacije, posebno še, ker išče tovrstne usluge tudi vedno več domačin in inozemskih turistov. Sedanje potrebe bodo krite le, če se bo v tej obrti zaposlilo 35 avtomehaničev, 6 avtoelektričarjev in 19 avtokleparjev in ličarjev.

Podobno stanje je tudi v ostalih strokah. Skrajno nezadovoljiva je preskrba s čevljarskimi storitvami, saj na 10 tisoč prebivalcev ne pridejo niti 3 čevljarji, lepo število potrošnikov pa kljub cenejši industriji-

ski proizvodnji še vedno želi čevlje po meri, da ne omenjamo potreb prebivalcev po popraviljanju čevljev. Dokaj deficitarna je tudi frizerska stroka, vendar trenutno krijejo lep del potreb tudi razpoložljive kapacitete v centru mesta. Med deficitarnejše stroke moramo nujno šteti tudi kemične čistilnice in pralnice, saj danes opravlja te storitve v občini le 6 zasebnih delavnic.

Ceprav sta kovaštvo in žaganje drv stroki, katerih pomen je vedno manjši, ju zaradi velikega podeželskega dela občine ne gre podcenjevati, marveč celo stremeti za tem, da na nek način ponovno oživita. Danes namreč opravlja kovaško dejavnost v občini le 16 delavcev, normativ pa pravi, da je potreb po tem profilu za 52 delavcev. Ker za kovaško dejavnost sploh ni interesa, bi najverjetneje bil edin stimulans oprostitev davka.

Tudi področje gradbenih storitev, čeprav se zdi, da so te obrtne storitve dokaj dobro zastopane, le delno krije potrebe. Danes je zaposlenih na tem področju le 52 delavcev na 10 tisoč prebivalcev, po normativu pa bi moralo krite potrebe 127 delavcev. Ker pa je glavna orientacija gradbene obrti na novogradnjah, je realno stanje še veliko slabše. Čeprav se v primerjavi s številom mizarjskih delavnic zdi, da le-te lahko krijejo potrebe po mizarjskih storitvah, vendarle tudi tu obstaja deficitarnost. Upoštevati je treba namreč dejstvo, da prevladuje v tej stroki proizvodna dejavnost, mizarjske storitve pa so največkrat za obrtnika, posebno pa še za obstoječe 4 družbene obrate, le postranskega značaja. Povrh vsega se v tej stroki pojavlja še tendenca odvajanja obrti, saj je ta dejavnost za mladino nezanimiva.

Našteli smo torej le najdeficitarnejše obrtne stroke. Skupščina občine bo pri odpiranju novih obrtnih delavnic sicer skušala v največji možni meri voditi politiko davčnih olajšav, verjetno pa bo samo to premalo za zainteresiranje posameznikov v posameznih strokah. Tu lahko navedemo primer Zah. Nemčije, kjer so obrtniki-začetniki v posameznih strokah oproščeni davčnih dajatev tudi 15 let. Prav gotovo smo na najboljši poti, da bomo tudi pri nas morali kaj kmalu začeti razmišljati o podobnih ukrepih oziroma predpisih. Najmanj kar pa bo treba storiti, pa je nedvomno pametnejša bančno-kreditna politika.

M. Ž.

GRADNJA — OSREDNJI URBANISTIČNI PROBLEM

V Kozarjah največja soseska

V trikotju med Tržaško cesto, Cesto v Podsmreko in Malim grabnem se predvideva organizirana gradnja največje ljubljanske soseske. Tako so določili urbanisti za glavnim urbanističnim planom tega mesta. Z gradbenimi deli naj bi začeli leta 1975, izvajalec pa naj bi bil podjetje IMOS. Podjetje je za gradnjo močno zainteresirano in je na eni izmed zadnjih sej upravnega odbora komunalnega sklada občine Ljubljana Vič-Rudnik predlagalo ustanovitev koordinacijskega odbora, v katerem bodo predstavniki Imosa, občine, komunalnega sklada, banke itd.

Na 200 ha bodo zgradili stanovanjske bloke, motel, šole, vzgojarske objekte, trgovske lokale, skratka vse tisto, kar sodobno soseska potrebuje. V približno 8000 stanovanjih bo našlo dom 30.000 ljudi.

Najtežja naloga pri izgrajevanju bo nedvomno preprečevanje tujih gradenj. Že sedaj, ko je izdelan le osnutek plana soseske, so lastniki zemljišč začeli prodajati parcele po 45 din za kvadratni meter. To, kar najbolj bo v oči, pa je dejstvo, da so med kupci teh parcel (še nepreverjeni podatki) tudi ljudje, ki so z namenom plana, kot tudi z občinskimi odloki, prepovedi gradnje in parcelacije Kozarj, dobro seznanjeni.

JANJA DOMITROVIČ

Belovodja Komunalnega podjetja Vič France Dednikar na enem svojih vsakodnevnih obhodov. Lahko si mislimo, o čem se pogovarja z obema cestarjema — o kilometrih in kilometrih naših makadamskih cest, ki jih je iz leta v leto težje vzdrževati

S sejma z volom domov. (Foto: F. Modic)

Je res tako nezanimiv?

Ogledali so si ga gostinci, ogledali so si ga trgovci. Tako eni kot drugi so pokazali dokajšnjo mero navdušenja. A ostalo je samo pri navdušenju ob priliki obiska.

Gre za graščino v Polhovem Gradcu, v kateri je do pred enim letom gostovala polhograjska osnovna šola, sedaj pa je že torej leto dni zaprta. Ker je vseskozi, ko je še tekel v njenih sobanah šolski pouk, bila dobro vzdrževana, bi bilo potrebnih za ponovno vzpostavitev življenja v njej, v primerjavi z drugimi slovenskimi gradovi, bore malo sredstev. Vendar bi je bilo za preureditev v stanovanjski objekt zaradi atraktivnosti podobe gradu in pritlikin, kot tudi zanimive lokacije (Polhov Gradec je prijetna turistična točka Ljubljančanov), škoda.

Zato je skupščina občine Ljubljana-Vič-Rudnik, pod katere neposrednim upraviteljstvom je grad v Polhovem Gradcu, odkar ni več šole v njem, želela grad predati investitorju, ki bi ga preuredil v gostinsko-hotelski ali drug primeren objekt. Načelnik oddelka za gospodarstvo skupščine Pavle Brglez je pripravil celo konkreten program bodoče namembnosti grajskih prostorov, s čimer je želel bodočim investitorjem pomagati pri odločitvi, kako preurediti grad, vendar, kot smo že uvodoma dejali, si ga je ogledalo že več gostinsko-hotelskih delavcev in trgovcev, a doslej je ostalo le pri ogledu. Seveda je skupščina

občine Vič-Rudnik pripravljena sprejeti kakršenkoli primeren program bodoče namembnosti gradu posameznega investitorja. Zelo privlačna pa je tudi zamisel Brgleza.

Kako si on zamišlja bodoči grajski objekt v Polhovem Gradcu? Eno nadstropje v gradu bi Etnografski muzej preuredil v prostore za stalno razstavo razvoja slovenskega pohištva. Ker ima sedaj Etnografski muzej veliko lepih zgodovinsko vrednih kosov pohištva spravljenih v depojih, je zainteresiran za take prostore. Posebno če bi (po zamisli tovariša Brgleza) preuredil del prostorov slovenska pohištvena industrija za stalno razstavo svojega stilnega pohištva. Ker je med Slovenci v zadnjih letih vse več strastnih zbiralcev starih kosov pohištva, bi se lahko v gradu en dan v mesecu srečevali ti zbiralci na neke vrste sejemski prodaji starega pohištva, ki nima posebne zgodovinske vrednosti. Kakopak sodi k takemu ambientu tudi prostor, kjer bi se lahko obiskovalci okrepčali. Avtor nima v mislih navadnih restavracijskih oziroma gostinskih prostorov, temveč s stilnim pohištvom bogato opremljeno restavracijo v pritličju oziroma kletni etaži gradu. Če bi investitor bil zainteresiran še za hotelske kapacitete, bi lahko preuredil pomožne objekte gradu ali pa v neke vrste bungalovih na grajskem dvorišču oziroma vrtu.

Dejstvo, da doslej ob tolikih manj premišljenih in dražjih investicijah ni še nihče zagrizel v to ponujeno jabolko, je torej dokaj nerazumljivo.

M. ŽAGAR

Polhov Gradec, kakor se kaže očem na razpotju Gorenja vas-Črni vrh

NAJMODERNEJŠO-TELOVADNICO V OBČINI

Predsednik skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik ing. Slavko Korbar bo 23. aprila na manjši slavnostni akademiji izročil občani Bičevja novo najmodernejšo telovadnico v občini. Telovadnica, ki so jo začeli graditi iz proračunskih sredstev negospodarskih investicij že lani, ima poleg večjega telovadnega prostora (njena skupna površina je 28 x 15 metrov) še manjšo študijsko telovadnico za razgibalne vaje oziroma telovadbo za predšolske otroke, moderne garderobe, knjižnico in stanovanje za hišnika ter prostore za telovadne učitelje.

Nova telovadnica s prizidkom v Bičevju ne bo služila samo šolarjem osnovne šole v Bičevju ter predšolskim otrokom oziroma mali šoli, temveč bo v sodelovanju z občinsko zvezo za telesno kulturo organizirana v njej tudi telovadba za odrasle. S tem bo dosežena polna zasedenost kapacitet telovadnice, s čimer bo tudi upravičena 2,7 milijonska investicija. V tem znesku je zaobsežena tudi sanacija osnovne šole oziroma manjša popravila na šolskem objektu.

VRTEC ZA 50 OTROK

V adaptiranem domu „Svoboda“ na Brdu bodo na manjši slovesnosti 30. aprila odprli nove prostore vzgojno varstvenega zavoda z dvema oddelkoma za 50 predšolskih otrok, ki bo deloval v okviru osnovne šole „Vlada Miklavc“ na Vrhovcih. Otvoritev novih prostorov vrta pomeni veliko razbremenitev kapacitet same osnovne šole, saj je bilo doslej organizirano otroško varstvo v že tako prezasedenih šolskih prostorih.

V vrtec na Brdu je bilo investiranih iz občinskega sklada za negospodarske investicije samo okrog 600 tisoč dinarjev, kar pomeni eno najracionalnejših investicij. Seveda gre za to v veliki meri tudi zahvala krajevni skupnosti Brdo, ki je odstopila za vrtec del svojih prostorov ter tudi z delom pomagala pri adaptacijskih delih prostorov doma „Svobode“.

V okviru sanacije otroškega varstva na Brdu so v izdelavi še projekti za zunanjo ureditev vzgojno varstvenega zavoda, tako da bo še letos urejena okolica vrta z igrišči in zelenicami.

V BREZOVICI VRTEC ŠE LETOS ODPRT

Že v drugi polovici letošnjega leta bodo dobili vzgojno varstveni zavod tudi Brezovčani. V montažni zgradbi, v kateri bosta dva oddelka za 50 otrok, bo še PTT centrala za Brezovico ter prostor za družbene organizacije krajevne skupnosti Brezovica. Z odprtjem novih prostorov bo vprašanje otroškega varstva v Brezovici rešeno za daljše obdobje.

Skupno z opremo bo znašala ta investicija okrog 600 tisoč dinarjev, pri njej pa smo pričali nad vse pohvalnega sodelovanja občani oziroma krajevne skupnosti Brezovica ter tudi osnovne šole.

VRTEC BO KMALU DOGRAJEN

Na Koleziji se bližajo gradbeno-obrtniška dela na objektu novega vzgojno varstvenega zavoda zaključni fazi. Predvidoma bo lahko kolezijski vrtec sprejel prve varovance že v začetku julija. V njem bo prostora za okrog 160 predšolskih otrok vseh starostnih grup, saj bo imel vrtec tudi oddelek za dojenčke. Samo gradbeno-obrtniška dela na novem objektu bodo znašala 2,602 milijona dinarjev.

360 LEŽIŠČ VEČ

Republiška skupščina bo na enem izmed prvih bodočih zasedanj razpravljala o nekaj manj kot 20-milijonski investiciji za dograditev lani začete gradnje dveh stolpičev v Studentskem naselju. Stolpiča bosta dograjena še pred 1. septembrom, ko se bo v Ljubljani začel FIP kongres. Studentsko naselje bo tako že z novim šolskim letom pridobilo v obeh stolpičih 360 ležišč, prvi gosti obeh stolpičev pa bodo torej delegati IFIP kongresa, katerega organizator je skupščina mesta Ljubljana oziroma uprava ljubljanskega magistrata in kateremu posredno se imajo študentje tudi v veliki meri zahvaliti za nove kapacitete v Studentskem naselju.

Od 20 milijonov je republika banka že odobrila 15 milijonov dinarjev kredita, 4,5 milijona dinarjev pa bo po vsej verjetnosti posodila republiki skupščina mesta Ljubljane iz doslej blokiranih sredstev za stanovanjsko izgradnjo.

M. Ž.

UREDITI OKOLICO ZDRAVSTVENEGA DOMA!

Zdravstveni dom v KS Krim - Rudnik je zgrajen v spomin na padle borce. Dom se imenuje po dr. Lunačku.

Le bežen pogled na okolico doma nam pove, da je potrebna nujna ureditev. O tem predlogu so že razpravljali na občnem zboru zveze borcev. Zastopniki KS Krim - Rudnik so si skupaj z zastopniki komunalnega podjetja Rast ogledali okolico doma. Napravili so tudi načrt za ureditev. Po predračunu, ki ga je napravil „Rast“, bi ta ureditev stala ca. 80.000,00 din. Tu pa se postavlja vprašanje, kje dobiti sredstva.

V Zdravstvenem domu poslujejo poleg ambulanc še Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana in Zavod za socialno delo občine Ljubljana-Vič-Rudnik. Mnenje komisije je bilo, da bi poleg omenjenih, ki ta dom koristijo, zaprosili za sofinanciranje stanovanjsko podjetje „Dom“ in občinsko skupščino Vič.

Problem ureditve okolice Zdravstvenega doma bi morali nujno rešiti.

Zakaj podvoz v Jadranski ulici?

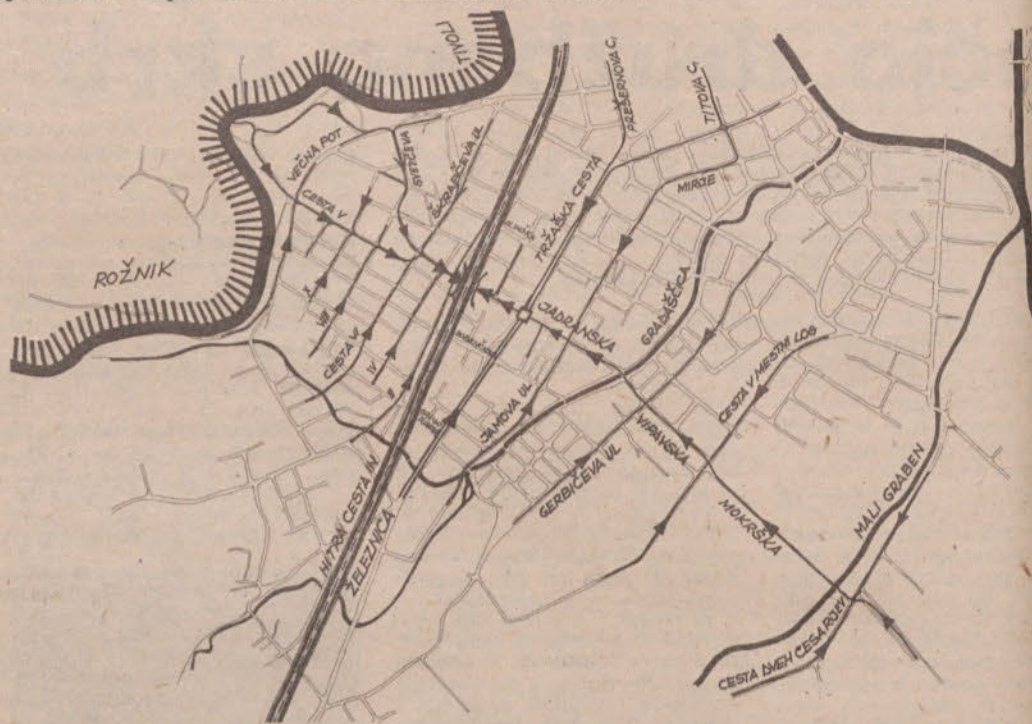
Naša skupščina je v letošnjem proračunu namenila 1.500.000.— N din za gradnjo cestnega podvoza pod sedanjo železniško progo Ljubljana-Trst-Koper-Gorica-Reka-Pula v Jadranski ulici.

Podvoz bo zgrajen v podaljšku Jadranske ceste na viški strani ter se bo navezal na že zgrajeno cesto III. v Rožni dolini.

Na južni strani bo podvoz padal od sedanje Postojnske ulice proti severu. Na severni strani pa bo treba sedanje križišče Ceste III s Cesto v Rožno dolino oz. Cesto II nekoliko znižati, da se bo doseglo milejše naklone novega podvoza.

Sama konstrukcija podvoza bo tako prirojena, da bo možno kasneje, brez popravila podvoza, zgraditi še novo mestno hitro cesto, ki bo po sedanjih načrtovanih potekala obojestransko ob sedanji železniški progi. Seveda bo treba hitro cesto primerno dvigniti, da ne bo okrnjena svetla višina podvoza.

Upošteva se sedanjo že zgrajeno cestno kanalizacijo v neposredni okolici novega podvoza.

INTERVJU Z UDELEŽENCEM USTANOVNEGA SESTANKA OF JOSIPOM VIDMARJEM

Zgodovina, obdolžena pomanjkljivega obveščanja

O ustanovnem sestanku Osvobodilne fronte slovenskega naroda govori udeleženec gostitelj, predsednik SAZU dr. Josip Vidmar

Zdi se, da dobiva praznovanje ustanovitve OF v teh ustavnodopolnilnih razmerah večji pomen in večjo razsežnost, kot običajno. Kljub temu pa so dokazi, ki dolžijo zgodovino pomanjkljivega obveščanja. Podatkov o ustanovnem sestanku v zadnjih aprilskih dneh 1941. leta ni dosti, v knjigah in učbenikih mislimo. Zato, in pa, se razume, zavoljo počastitve praznovanja smo (uslišane prošnje) — opravili pogovor s predsednikom slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josipom Vidmarjem, ki je bil eden od udeležencev posveta, na katerem je nastala Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Bilo je to tudi v njegovi hiši. Zbrali so se takrat od krščanskih socialistov Tone Fajfar, od sokolov Jože Rus, od kulturnih delavcev Josip Vidmar, Ferdo Kozak in dr. Fran Šturm, od komunistov pa Boris Kidrič, dr. Aleš Bebler in Boris Zihler.

— Ob bližnjem 27. aprilu bi vam rad zastavil nekaj vprašanj v zvezi z ustanovnim sestankom Osvobodilne fronte, ki je bil, kakor je znano, v vaši hiši. Ni jasno, kot vem, ali je bil ta posvet zares 27. aprila oziroma, ali je to sploh natančen datum; zato vas najprej vprašujem o tem?

„Točen datum ni povsem jasan. So ljudje, ki trdijo, naj bi to bilo, po podatkih, ki sva jih dala na Rogu moj sin in jaz takrat, ko smo stvar obravnavali, takrat, ko smo datum fiksirali ali v soboto ali v nedeljo. Moja pokojna žena je bila namreč takrat doma. Ker pa je bila sicer uradnica, je popoldne običajno ni bilo doma. Ker pa je bila takrat doma, je moralo to biti ali v soboto ali v nedeljo.“

— In to naj bi torej govorilo?

„In to naj bi govorilo za soboto ali nedeljo. No, potem so pa sli gledat v neke koledarje in so ugotovili, da je bilo to verjetno 27. aprila in postavljajo celo termin, da je to lahko bilo tudi teden prej, ampak jaz tega ne vem in nihče ne more več preveriti.“

— Torej nekateri pravijo, da je bilo to teden dni prej?

„Ali teden dni prej, ali pa je sploh bilo ob nekem drugem datumu, vsekar pa aprila in to še pred koncem aprila.“

— Kateri datum je potem bil v soboto ali nedeljo? Je bil 26. ali 27., ne?

„Sestindvajseti ali sedemindvajseti, ja. Takrat smo tole gori po nekih stoletnih prilikah ugotavljali in smo se odločili za 27., če bi bila sobota. Zdej, ali se to sklada z dejanskim datumom in s soboto leta 1941, tega pa ne vem.“

— Je stoletna pratika rekla, da je bila sobota?

„Da, takrat so tisti, ki so to gledali, rekli, da je bil 27. ali nedelja ali sobota. No, in tako smo ta datum takrat fiksirali in ta datum je pač obveljal in jaz mislim, da ni čisto nobena nesreča, če se ne ve čisto natanko. Da pa je bilo to v aprilu zagotovo, raje prej kot pozneje, o tem sem pa prepričan.“

— Raje prej, pravite?

„Raje prej kot kasneje, ker je pri Kidričevem temperamentu treba samo vedeti, kdaj so dobrovoljci — komunisti prišli iz armade, kajnda. Potem se pa da na podlagi tega izračunati, kako je Kidrič potem to stvar gnal in jaz sem prepričan, da kakšnih deset dni, ali pa teden dni gotovo ni čakal, ampak je čimprej začel novo

NA PREDLOG KP SE JE USTANOVNI SESTANEK OF ZEDINIL V NASLEDNJIH TOČKAH:

1. Da je uspehe hitlerjevske demagogije med slovenskimi ljudskimi množicami zakrivila protiljudska politika nekdanjih oblastnikov in da so ti uspehi le prehodnega značaja, da pa je na vidiku množično gibanje za osvoboditev in združitve zaslužnjene in razkosanega slovenskega naroda.
2. Da se bodo nosilci protiljudske politike v predaprilski Jugoslaviji razkrili tudi v osvobodilnem boju kot protinacionalni in petokolonski elementi.
3. Da sta usoda in bodočnost slovenskega naroda kar najtesneje povezani z usodo in bodočnostjo velikega ruskega naroda ter vse Sovjetske zveze.
4. Da je treba pričeti takoj z zbiranjem slovenskih množic na temelju borbe za osvoboditev in združitve slovenskega naroda.

Iz poročila Borisa Kidriča: Kratke obris razvoja Osvobodilne fronte, Prispevki za zgodovino delavskega gibanja, 1960, 1.

akcija. Zdej bi bilo dobro eruirat, kdaj so se komunisti — dobri voljci vrnili iz Novega mesta, od tam, kjer so pač bili.“

Jože Javoršek: „Okoli šestnajstega.“

„Meni se tako zdi.“

— O katerih prostovoljcih govorite?

„Takrat, leta 1941 so sli komunisti in corpore prostovoljci jugoslovansko armado, v boj zoper fašiste, to se reče, zoper jane, Nemce in tako dalje. In ko je armada razpadla, so se vrnili to je moralo biti, tako kot pravijo, okrog šestnajstega. In, da bi Kidrič deset dni čakal, mogoče, ampak...“

— A vrnili so se šestnajstega?

„Jaz to predpostavljam, ampak, to je treba enega od njih vsati, jaz jih pa nisem nikoli spraveal o teh stvareh. Bistvene nosti pa to ni, ker zgodovinskega dejstva ne spremeni prav nič njegove vsebine ne prizadene. Značilno za ta dogodek je le to, da je takoj pojavila volja za akcijo in odpor zoper okupacijo.“

— Kdo pa je takrat sestanek vodil?

„Vodil ga je tovariš Kidrič.“

— Se ob tem spominjate česa posebnega?

„Ja, spominjam se, da je prišel v poznih dopoldanskih urah meni domov in mi je rekel kratkoma, da se bo tukaj danes v poldne vršil važen sestanek. Niti važen ni rekel, sestanek. Jaz pa ga naivno vprašal, kakšen sestanek bo to. Saj boste videli, prav to mi je zadostovalo, da sem vedel, da nimam več spravevali stvari. No, potem so pa polagoma začeli v konspirativnih časovnih razmakih prihajati drug za drugim razni naši prvaši, ki so se udeležili sestanka. To so bili poleg Kidriča oba komunisti Zihler, Bebler, od krščanskih socialistov Tone Fajfar, od sokolov Jože Rus in od kulturnikov Šturm, Ferdo Kozak in jaz.“

— Pa ste se vi že prej poznali?

„Ja, z vsemi temi sem se seznanil še v društvu prijateljev, oz. ma v pripravljalnem odboru za društvu prijateljev Sovjetske zveze. Tam so bili vsi ti včlanjeni in v tistem odboru sem bil jaz nekdo izbran za zvezo med tem odborom in sovjetsko ambasado v gradu.“

— Ob ustanovitvi se je ta fronta imenovala antiimperialistična fronta slovenskega naroda. Zdej bi vas pa rad vprašal, kako je prišlo do tega preimenovanja v Osvobodilno fronto in če so bile s tem preimenovanjem zvežane kakšne spremembe v sami vsebini programa?

„V bistvu se je to spremenilo po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo, in takrat smo mi lahko začeli imenovati stvari s pravi imenom, kajti to je bila okupacija za nas, in mi smo potem osvobodilna organizacija in Osvobodilna fronta slovenskega naroda.“

— Ali je ob kakšni posebni priložnosti prišlo do omenjenega preimenovanja?

„Ne, takrat je bil 22. junija osnovan glavni štab. Takrat je govoril Stalin. V svojem govoru je pozval vse narode, kajne, prijatelje, narode na odpor na gverilsko vojevanje in tako dalje in s tem mi dobili pravzaprav partijsko legitimacijo.“

— Ali se je to zgodilo spontano, ali pa je bil kakšen poseben posvet, uraden, bi rekel?

Ob deseti jubilejni reviji dramskih skupin

Še nekaj dni nas loči in fanfare bodo letos spet v dvorani KUD „Barje“ naznanile zaključek X. jubilejne revije dramskih skupin pri Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij obč. Ljubljana-Vič-Rudnik. To pomeni novo obdobje, v katero stopa naša amaterska gledališka dejavnost, o kateri lahko trdimo, da v svojem delu ni zatajila.

Delo, ki so ga opravile dramske skupine, ni majhno. Predvsem lahko trdimo, da so naši gledališčniki s prostovoljnimi delom predvsem iz ljubiteljstva do izraznega poslanstva pred publiko, na gledaliških odrih opravili svojo največjo nalogo, to je izpolnjevanje kulturne vrzeli na območju naše občine. Nastopajoče skupine so se večinoma idejno trudile, da bi sledile progresivnim idejam in napotkom, ki jih je vsakoletno dajala pri usmerjanju repertoarne politike občinska komisija za gledališko dejavnost, kar je bilo čutili iz programov obč. revij dramskih skupin, k čemur jih je vodilo tudi stimulativno nagrajevanje občinskega sveta ZKPO za kvaliteten izbor predvajanih del. Cesto pa je želja publike in nedoraslost nastopajočih skupin storila svoje, da je repertoar zdrknil na nižjo umetniško raven. Hotenje publike, pa tudi nekaterih skupin, želja za afirmacijo pred polno dvorano je dovela do tega, da je bila ljudska igra zastopana s 27 % skupne udeležbe na vseh revijah dramskih skupin. Ne moremo trditi, da je bila programska pot preveč zgrešena, saj so bile s 30 % zastopane drame in komedije polpretekle dobe, 10 % je bilo klasičnih del, ko so bila dela s sodobno tematiko zastopana z 22 %, razen 7 % sodobnih mladinskih del, kar daje repertoarni sliki našega amaterskega gledališča dokaj lepo kulturno obeležje.

Komisija za gledališko dejavnost pri občinskem svetu ZKPO je nenehno skrbelo za višjo izobrazbeno raven sodelujočega kadra, tako režiserjev kot igralcev, le da žal tudi na tem področju ni v celoti uspela. Spričo pomanjkanja časa je bila udeležba na raznih seminarjih, preizkušanju, fluktuacija prebivalstva je opravila svoje predvsem v predmestju, le redka društva so imela srečo, da so obdržala več let perspektiven kader, ki je pogosto uhajal tako rekoč med prsti. Spričo take situacije tudi kvaliteta izvedenih del ni bila na zadovoljivi višini. Cesto je bilo težavno dobiti potrebno število nastopajočih igralcev in večkrat so bili vodje skupin prisiljeni seči po neprimernem kadru. Kljub temu pa lahko trdimo, da je v večini društev kvaliteta predvajanih del le napredovala iz leta v leto. K temu so pripomogli tudi člani obč. komisije za gledališko dejavnost, ki so priskočili v pomoč posameznim društvom z nasveti, delno pa tudi s celotno režijo. Uspeli smo, da so prihajala na oder v pretežni večini v poprečju kvalitetno pripravljena dela. Kakor je bil različen izbor predvajanih del, tako je bila raznolika kvaliteta izvedbe. Nekatera društva so bila številčno bolj, druga manj zastopana v gledališki amaterski ustvarjalnosti, kar velja tudi za udeležbo na vsakoletnih revijah dramskih skupin. Na 10 revijah je nastopalo 13 dramskih skupin iz naših društev. Društva oz. njihove skupine smo imeli priliko videti na naših revijah v zaporedju takole:

predstav	
KUD Fr. Prešeren, Trnovo	12
PD Horjul	9
KUD „Dolomiti“ Dobrova	8
KUD „Barje“	7
KUD „Ig“	7
KUD „Notranje Gorice“	6
KUD „Lavrca“	6
KUD „Sentošt“	6
KUD „Škofljica“	4
KUD „Polhov Gradec“	4
KUD „Podpeč“	4
KUD „Brdo“	3
KUD „Rob“	1
Skupaj	77

Predstave, podane na 10. občinskih revijah dramskih skupin, je režiral 28 režiserjev, ki so pripravili po eno ali več predstav.

Peljan Miro 15 revij. predstav
Franc Končan 8 revij. predstav
Anton Šlibar 8 revij. predstav
Ivan Droftina 3 revij. predstave
Lojzka Rupnik 3 revij. predstave
Janez Škraba 3 revij. predstave
Julij Škraba 7 revij. predstav
Milan Malnar 5 revij. predstav
Videli smo vrsto, ne le repertoarno primernih, pač pa izvedbeno zelo dostojnih predstav, saj smo imeli čast, da je bilo nekaj del uvrščenih za nastop na okrajni oz. republiški reviji dramskih skupin in celo na zveznem festivalu gledaliških amaterjev. Tako sta dramski skupini KUD Trnovo in PD Horjul bili enkrat na okrajni reviji dramskih skupin, medtem ko se je dramska skupina PD Horjul uvrstila trikrat na republiško revijo dramskih skupin in dvakrat na zvezni festival gledaliških amaterjev Jugoslavije. Tudi na teh prireditvah je skupina prejela več vidnejših priznanj. Predvsem se je odlikovala Končanova družina iz Horjula, ki je gledališkemu amaterizmu v občini dala poseben pečat. Predvsem naj omenimo Franca Končana kot režiserja ter Domna Končana in Mimi Končanovo, ki sta kot nosilca glavnih vlog dala pomemben prispevek k doseženim uspehom. PD Horjul je dalo poseben poudarek na

kvaliteten repertoaren izbor, predvsem pa na kvaliteten izvedbeno raven in resnično doseglo pomembne rezultate. PD Horjul je dalo v času 10 let najmanj 50 predstav pred ca. 10.000 gledalci.

Če pogledamo še druge nastopajoče dramske skupine na revijah dram. skupin opazimo, da so največkrat nastopili Trnovčani, ki so se tudi sicer odlikovali po največjem številu predstav. KUD France Prešeren je dalo v času 10 let več kot 400 predstav pred več kot 80.000 gledalci. Trnovčani so izpolnjevali kulturno verzel širom po naši ožji domovini. Častna imena predsednikov France Milice in Tomaža Alfonza ter imena režiserjev Toneta Šlibarja in Ludvika Poljanarja ter vrste igralcev, med katerimi smo najpogosteje opazili imena Potočnikove Marice, Tomaža Zalarja in druge. Lahko trdimo, da se je društvo v Trnovem po številu predstav že skoro približevalo nekaterim poklicnim ustanovam. Kulturno umetniško društvo „Dolomiti“ z Dobrove pri Ljubljani je dalo v času revijskih predstav nekaj dobrih del. Tako izvedbeno kot po izboru je bila kvaliteta na dostojni ravni, za kar bi se mogli zahvaliti posameznikom. Tudi tu je bilo delo na tem področju dokaj načrtno. Težave so predvsem v fluktuaciji in nenehni menjavi igralcev. Razumljivo je, da je tako težko doseči neko višjo kvaliteto.

Dramska skupina je v teku 10 let dala več kot 50 predstav na območju občine, pred več kot 10.000 gledalci. KUD „Barje“ je ostalo s svojo intenzivnostjo in sodobnim izborom dramskih tekstov med najkvalitetnejšimi društvimi. V društvu prevladuje mladina, ki si pod odličnim vodstvom tov. Lojzeta Rozmana in njegovega pomočnika tov. Nejka Korenčiča utira pot k napredku. Društvo je dalo v 10 letih več kot 30 predstav pred več kot 5000 gledalci.

Dramska skupina KUD na Igu je med zelo aktivnimi in je pod vodstvom režiserja Juleta Škrabe dala nekaj dobrih predstav. Skupina ima tudi težave s stalno menjavo igralcev, kljub temu pa pripravi vsako leto vsaj po eno delo. Skupina je dala tekom desetih let nad 30 predstav pred več kot 5000 gledalci. V okviru društva na Igu je igralec – domačin Tone Cimperman napisal dvoje del, ki so bila z uspehom igrana na revijskih predstavah. Člani KUD na Lavrici so se v 10 letih nad 30-krat predstavili publiku. Tako je nad 6000 gledalcev ugotovilo, da je večina predstav bilo kvalitetno pripravljena. Veliko zaslug za uspešno delo na Lavrici ima tov. Ema Blažič, ki je kot dober organizator skrbelo, da so se člani tolikokrat prav dobro odrezali.

Člani KUD Notranje Gorice so se lotevali večkrat zahtevnejših tekstov in nekajkrat tudi uspeli. V 10 letih je dramska skupina imenovanega društva nastopala nad 30-krat, pred več kot 5000 gledalci.

Skupina igralcev KUD „Ivan Cankar“ Sentošt, je bila ena najprizadevnejših. Cesto je uprizarjala zahtevnejša dela, predvsem iz klasike. Skupina kljub težkim delovnim pogojem ni zatajila. V 10 letih je dala nad 30 predstav, pred več kot 6000 gledalci. Režiser Ivan Droftina se je nekajkrat izkazal, še posebno kot dober organizator. Znal je iz oddaljenih krajev pritegniti igralce, ki kljub neizkušeni niso zdrknili pod povprečje. Ne bi mogli prezreti najboljših igralke Praprotnikove Marte, ki sodi ne le v vrh domačega ansambla temveč v igralski vrh občine. Prav tako je treba dati priznanje ostalim, predvsem družini Kavčičevi, ki je množično zastopana na dramskih predstavah vsa leta in katere člani so nam ostali v spominu kot uspešne igralske kreacije. Lahko trdimo, da je ta skupina enotna, zdrava in vztrajna ter zmožna premagati največje težave.

DPD Svoboda Podpeč je v prvih letih prikazala na reviji nekaj lepih predstav in imela v 10 letih nekaj več kot 10 predstav pred več kot 2000 gledalci. Žal pa zadnje leto skupina iz objektivnih razlogov ni mogla nastopiti.

DPD Svoboda Brdo je prav tako nastopalo le prva leta, medtem ko je kasneje deloma iz objektivnih razlogov prenehala delovati. Škoda je lepe, moderno urejene dvorane in odra, ki samevata, saj je obisk na zadnjih predstavah padel izpod minimuma. Verjetno je temu vzrok bližina mesta in prenasitenost komunikativnih sredstev. Društvo je dalo v 10 letih nekaj nad 10 predstav pred ca. 2000 gledalci.

Dramska skupina društva v Polhovem Gradcu, je z društvom vred, iz nepojasnjenega razloga prenehala delovati in že nekaj let ne živi več. Zanimivo je, da je publika voljna gledati dobre predstave v svojem kraju, da pa v kraju samem ni moglo najti primerne kadra, ki bi vodil, oziroma delal v društvu. Tako

morajo kulturne potrebe kraja za polnjevati druga društva. Društvo je v času, ko je še delovalo, dalo tekom 10 let nekaj več kot 10 predstav, pred več kot 2000 gledalci.

KUD v Robu na Dolenjskem se je šele lani ustanovilo. Dramska skupina je delala v Robu že prej, letošnje leto pa je prvič nastopala na občinski reviji dramskih skupin. Društvo je šele v razvoju in bodo letos adaptirali oziroma dogradili nove druzvene prostore. Predvsem je zasluga tov. Puh Angele, da je dramska dejavnost vsa leta živela in se razvila kljub objektivnim težavam in težkim pogojem za delo.

DPD Svoboda na Škofljici je v zaostoj. Medtem, ko so nekaj let nazaj lepo izvajali program društva in pri-

Javna razprava o kulturnih skupnostih

V petek, 9. aprila je bila v prostoru družb. org. KS Kolesarstva javna razprava pred ustanovitvijo ljubljanske kulturne skupnosti. Razpravo je vodil predsednik občinske konference SZDL ing. Janez Čemažar, uvodno pojasnilo o osnutku statuta kulturne skupnosti pa je posredoval član iniciativnega odbora pri mestni skupščini Viktor Konjar. Prisotni so se zavzemali za začasni značaj tako osnovane kulturne skupnosti, šele po potrebnih izkušnjah naj bi izvolili stalno skupščino. Kot nesprejemljivo so označili sedanje stališče, da bi bile vse ZKPO vseh ljubljanskih občin zastopane med 81 delegati le z 12 delegati. V razpravo sta živahno posegla tudi prisotna poslanca kulturno prosvetnega zbora skupščine SRS dr. Aleksandra Kornhauser in

kazali nekaj dobrih predstav, sedaj spe spanje pravičnega, ker pač ni primernih ljudi za delo v društvu. Odkar je prenehala z delom prizadevna režiserka Rupnikova Lojzka, je delo v društvu takorekoč zastalo.

Kot vidimo, so društva dala v teku 10 let skoro 700 predstav pred več kot 130.000 gledalci. Lahko trdimo, da so dramske skupine v okviru kulturno prosvetnih organizacij v občini opravile v teku 10 let ogromno delo in dejansko mnogo prispevale k dvigu kulturne ravni naših občanov. Dramska dejavnost je kot najmočnejša v okviru ostalih dejavnosti v naših kulturno prosvetnih organizacijah, postala resnično ljudska, saj je med drugim v njej aktivno sodelovalo po približni ocenitvi vsaj 1.000 naših občanov.

MIRO PELJHAN, predsednik komisije za gledališko dejavnost

S srečanja mladih pevcev v festivalni dvorani pionirskega doma. Izredno kvalitetno prireditev je v počastitev 30. obletnice organizirala občinska ZKPO.

Srečanje mladih pevcev

Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Ljubljana-Vič-Rudnik je priredila v počastitev 30. obletnice vstaje tradicionalno Srečanje mladih pevcev. Na srečanje se je prijavilo 8 otroških in 10 mladinskih zborov, skupaj 1600 pevcev. Koncerta sta bila v Festivalni dvorani, v torek, 13. aprila in v sredo, 14. aprila tega leta. Prostorna in razkošno opremljena dvorana daje možnost, da se tudi pevci lahko poslušajo, kar ustvarja kritičen odnos do sopevcev in spodbudo za nadaljnje, še bolj kvalitetno delo.

Večletna srečanja mladih pevcev so prinesla tako organizatorjem kot zborovodjem določeno rutino. To se pozna pri tehnični pripravi in izpeljavi koncertov, kot je to: preskrba dvorane, predhodne vaje na odru, prevoz pevcev iz oddaljenih krajev občine, priprava priznanj, disciplina zborov pri prihajanju na oder in z odra ter pri drugih podrobnostih, ki vse pripomorejo k urejnemu poteku koncerta.

Posebej naj omenim spored, ki kaže na uravnovešenost v pogledu izbire domačih in tujih ljudskih pesmi in v dobrih postavitvah, dalje smelo izbiro domačih in tujih skladateljev v umetnih, včasih že kar močno zahtevnih stavkih. Ti terjajo v ritmičnih in intervalnih prvinah od pevcev dobrošerno mero muzikalnosti z zanesljivim poslušom, zlasti pa znanja iz oblikovanja glasu, zlitosti glasov in drugih tehničnih prvin, ki so značilne za zbere odličnih kvalitet.

Izvedba, tako po organizacijski kot pevsko umetniški strani je bila vzorna. Aktiv pevovodij se zaveda svojih težkih nalog in je v nekaj letih skoraj povsem prebrodil začetne spodrsiljaje. Domala vsi zbori, še posebej na drugem koncertu so pokazali tolikšno mero ubranosti, smiselnega podajanja in gotovosti v nastopu, da ni več moč govoriti o nekem amaterizmu v dvomljivem pomenu besede, ampak o stroki, ki ima veren odraz v odličnem podajanju skladateljevih zamisli. Nekateri zbori so napravili tekom let tak razvoj v umetniškem podajanju, da so se uvrstili v sam vrh občinskih, pa tudi republiških dosežkov na zborovodstvu.

STRELSKO TEKMOVANJE

V nedeljo, 11. aprila je bilo na strelišču v Ljubljani tekmovanje v počastitev občinskega praznika z vojaško polavtomatsko puško za naslov najboljših ekipe med krajevnimi organizacijami RVS. Zmagala je ekipa Podpeč – Preserje v sestavi Milan Gruđen (64), Adolf Mavec (45), Janez Svete (25) in Pavle Svete (57). Druga je bila ekipa „Milan Česnik“, tretja „Malči Belič“. Iz Brezovice in Velikih Lašč pa sta prišli na tekmovanje najbolj kompletni ekipi. Skupno se je udeležilo tekmovalca 48 strelcev. Med posamezniki je bil prvi Milan Gruđen.

NAJBOLJŠI SPISI

Občinski odbor ZRVS je za dan JLA razpisal nagrade na najboljše naloge na tematiko NOB – JLA. Razpisa so se udeležili učenci 7. in 8. razredov osnovnih šol v občini. Posebna komisija je prisodila prvo mesto skupini učencev 8. b. r. osnovne šole „Oskar Kovačič“ v sestavi Vesna Pajk, Izток Podlipic in Zlata Pompe. Drugo mesto so prisodili Ljubo Geršaku z osnovne šole na Igu, tretje pa skupini učencev z osnovne šole Vič v sestavi Janez Mrak, Vojko Smerkolj in Saša Trampuš. Nagrade jim bodo izročili na občinskem prazniku v Velikih Laščah.

koncertnem odru doma in na tujih koncertu je pokazal, da delo zborovodij z otroškimi in mladinskimi pevskimi zbori ni družbeno ovirano in da bodo morali odgovorni činitelji ta problem nemudoma štiti. Občinski aktiv na Viču pa moral dobiti čimprej novega vodjo aktivna.

CVETKO BUDKOV

Konec lanskega leta nas je povsem nepričakovano zapustil pesnik in pisatelj našega Barja Joža Likovič. V svojih baladah, pravljicah, legendah, novelah in pesmih nas je ta tipični barjanski pisatelj kot močan pripovednik dolga leta seznanjal v razgibanem domačnostnem slogu s posebnostmi in duhom te naše široke pokrajine. Odkrival je kotičke pozabljenih lepote, pronicljivo vdiral v tajne, ki se pleto po teh samotah, globačah in ledenicah. Mali ljudje, pastirji, kmetiči, čolnarji, šotarji, jekarji in berači so bili njegov svet. S prisluhom psihološkega pravljicarja je obnavljal starinska ljudska izročila. Z izvirnimi prispodobami je znal tudi sodobnemu človeku pričarati ta naš poseben svet, po katerem se pletejo včasih čudne usode. To je odmaknjeni svet s svojimi skrivnostmi in usodami, zavil v meglice.

Našteli bomo le nekoliko teh umetnin: Svitnice nad Žalostno goro, Barska vas, Poldan in barju. Svetinje se obiskujejo, Večnik na Jezerišču, Vražja vrtača in Svetinje nad barjem.

Lahko tudi rečemo, da ni ceste in koščka slovenske zemlje, ki je ne bi pokojni Likovič premeril po dolgem in počez, saj je kot strokovnjak prometnega prava ter kot pobudnik in kreator vseh povojnih cestnih in premoženjsko-pravnih predpisov slovel tudi v svojih poklicnih krogih kot nesebičen mentor in priljubljen sodelavec.

Ad memoriam pisatelju Barja JOŽI LIKOVIČU

VARIACIJE NA TEMO O NESKONČNOSTI

Svetinje spremljajo te, ko nad barjem lete; kot vselej nad nami pne se plavi svod. Morana zdaj kraljuje in srake vrešče. Gruda domača zavita je v belo vsepovsod.

Kmetiči, čolnarji, jekarji, šotarji – to tvoj bil je svet v meglicah s štradoni preprežen, pred teboj razodet. Skrivnosti njih usod in tajnih sil s seboj si vzel. V sijaj zvezd in svetinj zamaknjen si strmel, da vil šepet, ledenic in globač mrmranje bi dojel.

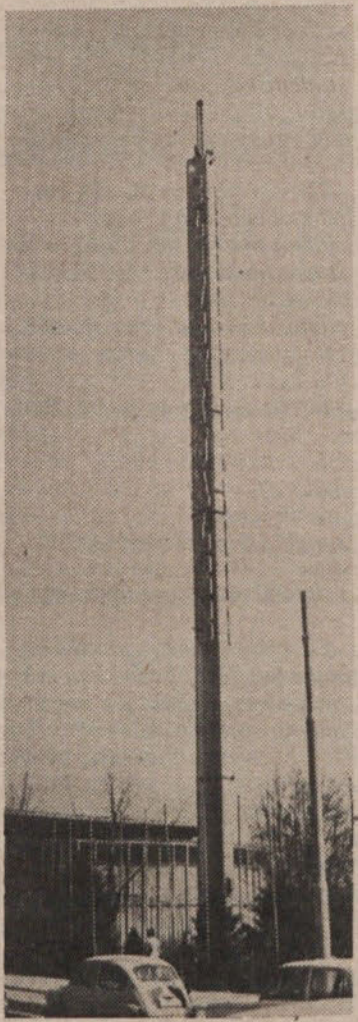
Mojster pravice in cest, z grško modrostjo prežet, pokukal v marsikatero žlahtno si klet. Še dolgo med barjani spomin nate naj živi, ker v njih srca za vedno vsidral si se ti!

Vrnili se bomo kot metulj ali cvet, kot dež, ki šklopota, – kdo ve, – kot labod, ki zamaknjen gleda v svet, kot prijatelji stari spet in spet, ko bo odstiral nam se zopet svet.

Hodil nam boš v sanje še in še kedaj; prirsčeno, široko in tudi na skrivaj. „Tu sem, tu, salvere!“ boš dejal in vedro, prešemo se nasmejaj.

Januarja 1971

STANISLAV ŽBOGAR

Spominski steber, postavljen v počastitev 7. kongresa KPJ v Ljubljani (l. 1958). Kako sodi nanj reklamni napis?

Naša komuna, glasilo občinske konference SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik. Izhaja mesečno. Ureja uredniški odbor: inž. Janez Čemažar, Danilo Emeršič, inž. Lojze Habjan, Slavo Kobe, Rudi Kosmač, Bine Lenaršič, Peter Likar, Boris Makovec, Darko Perovšek, Ivan Virnik in Sandi Sitar (odgovorni urednik). Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trg MDB 7/1., tel. 20-728, tekoči račun SDK 501-8-349/3. Rokopisov ne vračamo. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani.

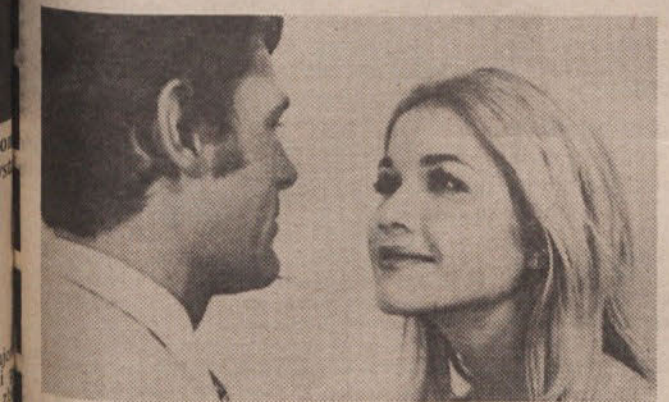

KINO VIČ VAS VABI!

NA SPREDU PREMIERNI FILMI!

Obiščite tudi naš poletni kino »DOM JLA« na Miklošičevi cesti!

Grem, greš, gre — v kino

Nemški barvni film „Življenje v dvoje“ posega na področje spolne vzgoje

Mesec ljubezni (saj veste, da je to maj!) se napoveduje na platnu kina VIČ za zahodnonemški barvni filmom, ki — po svoje — govori o ljubezni: to je tako imenovana zvrst „spolno-vzgojnega“ filma, gre pa za delo režiserja F. J. Gottlieba (že znane mojštra filmske „seksualne revolucije“) „ŽIVLJENJE V DVOJE“. Spet nekaj za tiste, ki bi radi koketirali z moralno in nemoralno.

Potlej pa poročnik Garingo, ki naj bi ujel maščevalnega bandita, nastopa v ameriškem barvnem westernu (cinemaskope) „GARINGO“ v režiji Rafaela R. Marchenta. Predvsem zanimiva in razgibana zgodba z vsemi odlikami starega dobrega westerna. Iz Šiške se bo na Vič preselila „AFERA METROPOLSKÉ POLICIJE“, ameriška barvna cinemaskopska kriminalna drama z režiserjem Davidom Greenom in igralci: Michael York, Jeremy Kemp, Nigel Davenport in drugimi. Zgodba (po romanu Bernarda Tomsa, poznamo ga tudi v slovenščini) govori o podkupovanju slavne metropolske policije v Londonu. Ljubiteljem divjih „tarzaniad“ ponuja Vič v maju tudi ameriško barvno pustolovko v cinemaskopu „TARZANOV IZZIV“ (Tarzans Three Challenges) v režiji Roberta Daya. Tarzana tolmači doslej najboljši lik po slavnem Johnnyju Weismuellerju Jack Mahoney, poleg njega pa še Woddy Strode in Earl Cameron. Tokrat se dobri stari Tarzan prvikrat preseli iz afriške džungle v Azijo, in sicer z reaktivcem. Drugi časi!

Mary O'Hara, uradnica zavarovalnice v New Yorku, je utrujena od vseh teh sivih vsakdanov. Reklamni lepak mehiškega letovišča v Acapulcu jo napoti v ta mehiški „raj na zemlji“. Tam se ujame v „mreže“ mladega lepota in popevkarja Pancha. In vse to vkup se navezadnje sprevrže v globoko in iskreno ljubezen. Mary je seveda precej starejša od Pancha in spozna, da je napoti njegovi sreči. Umakne se, in to je kar precej grenkobno. Vloga Pancha igra pevska zvezda Latinske Amerike in Španije, simpatični Rafael. Da pa ne gre za slab film, dokazuje dejstvo, da so ga posneli za ameriško družbo COLUMBIA (ki ponavadi ne kupuje slabih filmov, ali ne?), da poleg Rafaela nastopa igralka Shirley Jones, pa še naš stari znanec Pedro Armendariz in vrsta igralcev. Naslov filma „PANCHO IZ ACAPULCA“.

Po romanu Bernarda Tomsa so posneli film „Afera metropolske policije“

Ne, serija Winetoujev še ni pretirana in še bodo kadili pipe miru, se pogovarjali o svojih squaw, govorili howg, prosili Manitouja za modro nebo in kar je še takega. Uganili ste: na spored Viča prihaja (meseca maja!) nemški barvni cinemaskopski pustolovski film „WINETOU V DOLINI SMRTI“ s staro ekipo: Pierre Brice kot Winetou, Lex Barker kot Old Shatterhand, pa Ralf Walter in dolga vrsta Indijancev.

Japonci vas tokrat ne bodo razočarali: posneli so barvni film v cinemaskopu „NASILNIŠKA TOLPA“ iz leta 1969. Gre za skorajda pretresljivo zgodbo o propadu tolpe mladih odpadnikov, tokijskih huliganov, ki so se razrasli tudi na Daljnem vzhodu. Ime režiserja že poznamo: to je Jasuharu Hazebe, igrata pa Tetsuja Vataru in Juri Joshioka. Film je izredno razgiban in poln akcije. In še za konec (še kar v maju) veliki western, znan tudi po imenu — „VIVA CANGACEIRO“ s Thomasom Milianom v naslovnih vlogi. Če ne veste, kdo so cangaceiros: romantične banditske osebnosti Brazilije, skušene v nenehnih bojih in spopadih. In Thomas Milian je eden njih — Espedito. In za zaključek: tisti, ki radi gledajo filme na prostem, bodo prišli tudi letos na račun. Za letos je Kinematografsko podjetje prevzelo letni kino DOM JLA na Miklošičevi. In bo seveda skrbelo za razburljiv spored.

M. L.

KAJ HOČEJO MLADI?

„Naša komuna“ odpira svoje strani tudi mladinski problematiki; le-ta je z značilno diferenciacijo mladine (sostavnega dela vsake družbe) seveda prisotna tudi v občini Vič, kjer se po svoje — s svojimi specifičnostmi — kažejo pojavi, vidni med mladino po vsem svetu.

O konkretnih zadevah bomo še pisali v prihodnjih številkah, toda najprej se moramo znebiti predsodkov in ustaljenih napačnih pojmov, ki nam otežajo pravo razumevanje pojavov med mladino. Kakor je problematika mladine realno prisotna in obenem zelo komplicirana, tako že s svojimi aktivitvijo terja pošten pogled vase pri reševanju te problematike, v smislu razširitve pomena znanega gesla iz pedagoške znanosti, ki pravi, da se vzgojitelj tudi sam vzgaja, ob tem, ko vzgaja druge!

Poglejmo najprej enega najbolj ustaljenih pojmov, ki ga v vsakdanosti srečujemo na vsakem koraku:

ŠPOPAD GENERACIJ

Mnenja so, češ mladina se je vedno razlikovala od starejših, potem pa tako ali tako, ko se postara, pride na isto. Mislim, da na srečo temu le ni tako.

Ali ste vi, tovariš Jože, prepričani, da živite tako kot je vaš oče, ki je zmajeval z glavo, ko ste pri dvajsetih vstopili v partijo? Se vam zdi, da so vaši napori v revoluciji bili povsem zaman?

Verjetno bo res, da vsaka nova generacija teži po spremembah v družbi, v kateri se rodi in s tem podeduje vso njeno zgodovino. Danes pa, ko grozita dva fašistična bloka s popolno nadvlado, ko se grozljive težnje kapitala kažejo v vojaških agresijah, v obsojenosti dveh tretjin svetovnega prebivalstva na stradanje, v nevarnosti zastrupitve zraka, hrane in vode, v možnosti, da nas potrošniška družba zreducira na poneumljene povprečneže, je nesprijemljivost takšnega sveta povsem očitna, ne da bi nam bilo treba omenjati še možnost popolnega samouničenja z jedrsko oborožitvijo. Parola o spopadu generacij je torej predvsem produkt prefinjene buržoazne propagande (ki razpolaga z vsemi sredstvi močnega vplivanja na javno mnenje), da bi zlasti študentske upore prikazala kot razumljive mladostne frustracije in ne kot dejansko težnjo po drugačni družbi, v kateri bi bilo več možnosti človekovega uresničevanja svobode, ustvarjalne proizvodnje, katere glavno vodilo so človekove resnične potrebe, ne pa dobiček za vsako ceno!

Omenil sem študentske upore, kajti študentje so tista plast mladine, ki je po svojem objektivnem položaju najbližje spoznanju o potrebnosti spremembe sveta, kakor je obenem zaradi svoje relativne nevezanosti najmožnejša začetni borbo za drugačen svet. Tako torej ni v nasprotju z ostalo mladino in starejšo generacijo, pač pa v globoki zvezi z njima, saj je mogoče zlomiti nadvlado kapitala in birokracije iz množično odpovedjo poslušnosti letema. Z ozirom na splošno povezanost sodobnega sveta je že poskus malo svobodnejšega načina življenja morda še ne povsem zavestna udeležba v svetovnem revolucionarnem procesu. Temu sledijo tudi zavestnejše akcije, ki pa so po svoji težnji širše zastavljene in tudi organizirane. Tudi takšne oblike izzivajo ali posmeh ali zdravo razumske reakcije, češ, saj so nori, itd.

ŠTUDENSKA ZASEDBA — AŠKERČEVE CESTE

V sredo, 14. aprila od 12. do 14. ure so študentje Filozofske fakultete in njihovi tovariši zasedli del Aškerčeve ceste pred univerzitetnim poslopjem. S tem so protestirali proti hrupu na tej preobremenjeni mestni obvodnici. Zasedba je bila legalno prijavljena in milica je ta čas preusmerila promet. Študentje so se zedinili za peticojo na republiko skupščino, kamor so v povorki tudi odšli. Pred skupščinskim poslopjem so ponovili svoje zahteve, iz katerih sledi, da bodo nadaljevali s svojimi protesti, če odgovorni ne bodo uspeli najti konkretne in dogledne rešitve tega problema.

Z zasedbo so študentje ponovno pokazali na nevdružne razmere v našem mestu, kjer nevarnost cestnega prometa, hrupa, tresljajev, ki jih povzročata težak tovorni promet, in zstrupeni izpušni plini ogrožajo zdravje in življenje prebivalcev, da o njihovem nemotenem delu niti ne govorimo. Študentje so izrazili svoj dvom v obstoječo strukturo, da bi bile sposobne dovolj hitro in učinkovito vse naštetje rešiti. S tem pa je dobila njihova akcija že tudi povsem političen pomen.

SaS

BODIMO REALISTI, ZAHTEVAJMO NEMOGOČE

S to parolo iz pariške vroče pomladi sem naslovil del članka, v katerem nameravam govoriti posebej o študentskem gibanju.

Študentska gibanja v Evropi so, kot se zdi, v teoriji in praksi prišla najdlje, prav gotovo pa so po doseženih uspehih trenutno največji primer moči mladega revolucionarnega subjekta. Čeprav neenotno, idejno precej razdeljeno, pa tudi socialno neizenačeno, je to gibanje v svoji dosednji najvišji afirmaciji leta 68 doseglo vidne uspehe: pade de Gaulle, prihod socialdemokratov na oblast v Nemčiji, poživitev javnega mnenja v Jugoslaviji... Omenili smo samo nekaj najdaljnosežnejših dogodkov, vse posledice, vsi številni manjši premiki, pa tvorijo verjetno nepregledno polje.

Bolj ali manj vsa študentska gibanja so začela pri nezadovoljivosti univerze in so zaradi

Bolj ali manj vsa študentska gibanja so začela pri nezadovoljivosti univerze in so zaradi organske zraslosti univerze in družbene strukture v celoti morala eksplodirati tudi „na ven“, pri čemer se je pokazala potreba po zvezi z delavskim razredom. Mislim, da ta revolucionarni proces še zdaleč ni končan in da bo dobil danes še nepoznane oblike.

Študentsko gibanje je zelo živo prav tako tudi v ZDA, vendar si mora šele ustvariti trdnjšo teoretično osnovo za premaganje mita o — na kapitalistični družbeni odnos vezanem — ameriškem načinu življenja. Na „revnih“ kontinentih pa so študentska gibanja (tam kjer sploh obstoje) pogosto edina sila, upirajoča se služabnikom svetovnega kapitala.

Tudi pri nas je leto 68 pomenilo začetek pozitivne revolucionarnega procesa. V Ljubljani študentje v vedno večjem številu v svežih, potrebam prilagojenih oblikah — organizacijskih formah (npr. akcijski odbori ipd.) opozarjajo na temeljno zahtevo vsake prave socialistične revolucije, da ne moremo biti nikoli zadovoljni z obstoječim, pač pa gre za zaostren kritičen odnos; študentje opozarjajo, da nimamo kaj izbirati med birokratizmom in potrošništvom, ki sta pravzaprav v tesni zvezi, saj je naša edina perspektiva v graditvi pravega socializma in v pričakovanju, da prav gotovo v svojih prizadevanjih ne bomo sami.

VSI SMO ODGOVORNI ZA VSE

Mogoče boš, tovariš Jože, (če si prebral do tu) zamahnil z roko in dejal: „Pa kaj me to briga? To za nas sploh ni važno,

tako ali tako ne moreš nič spremeniti, stvari gredo svojo pot!“

Mi boš pritrldil, tovariš Jože, da tako misliš ravno zato, ker poleg tebe misli isto tudi Francelj, pa njegov sosed itd. in potem vsi mislite, da se ne da nič spremeniti, ker vi sami nič ne spreminjate, pač pa uživete svoj navidezni mir in čakate, da se vse urejuje „samo“?.

Poglejmo največji današnji konkretni primer posledic takšnega splošnega mnenja: ZDA prav gotovo ne bi mogle voditi vojne v Indokini, ko ne bi državljanji menili, da je to iz enega ali drugega razloga v redu oziroma ne bi bili mnenja, da „vi-soka“ politika ni njihova stvar.

Ko stvari pogledamo tako, vidimo, da pravzaprav nihče ni odtegnjen od odgovornosti za svetovne dogodke, Res je, da vsakdo ne more neposredno odločati, kako naj se svet uredi,

lahko pa marsikaj spremenimo v lastnem okolju, ki pa prav gotovo ni na drugem svetu, ampak kar na tem, saj je njegov del.

V tej deželi nam gre za „socializem s človeškim obrazom“, toda socializem je svetovni proces, je veliko krvavo resnejša zadeva kot drobno špekuliranje z avtomobili ali gonja za devizami pred devalvacijo. Ozreti se moramo okoli sebe in se vprašati, kako to, da nam del mladine zahaja v pijančevanje, v nemočno huliganstvo, ali pa išče uteho v religiji, čeprav so starši bili skojevci. In končno se vprašujemo, kaj pomeni visok odstotek samomorov med mladino? Vse to in še marsikaj drugega je mladinski problem in ne moremo reči, da smo res storili dovolj, da bi bilo drugače.

DARKO ŠTRAJN
študent filozofije

ZAPIS O VII. GIMNAZIJI — VIČ

Zakaj so viški dijaki na repu?

Viška gimnazija stoji že dobrih trideset let. Od osvoboditve pa vse do danes se je v njej „oborožilo“ s srednješolskim znanjem več kot sedem tisoč mladih ljudi. Trenutno obiskuje redni pouk 500 dijakov, med katerimi je kar dve tretjini deklet. 62 % vpisanih je iz občine Vič-Rudnik, 19 % iz ostalih ljubljanskih občin. Z istim odstotkom pa so zastopani še dijaki iz drugih krajev. Med slednjimi je največ Vrhničanov. Vsako leto se vpiše v prvi razred gimnazije približno 150 učencev, uspešno pa jih opravi zaključni izpit kakšnih 100. Letni osip generacije je kar za dober razred. Po polletnem učnem uspehu pa je viška gimnazija s 60 % uvrščena na sam rep ljubljanskih gimnazij!

Kje so vzroki? Med glavnimi so vsekakor slabi pogoji in premajne možnosti za uvajanje sodobnih metod poučevanja. Gimnazija namreč še sedaj nima izpopolnjenih kabinetov za pouk fizike, kemije in biologije. Denarna sredstva (zagotovi jih republiška izobraževalna skupnost) so bila v letošnjem letu povečana za 15 % oziroma na višino materialnih stroškov lanskega leta. V letošnjem letu je tako na razpolago 159.000 dinarjev, kar pa je spričo potrebe odločno premalo. Kot smo omenili, potrebujejo številne nove aparature, tehnične pripomočke, pa tudi inventar že kliče po zamenjavi, saj so do sedaj na novo opremili le dobro tretjino učilnic. Zaradi prevelike obremenjenosti električne napeljavne, ki je zelo zastarela, jo bo prej ali slej potrebno nadomestiti. Toda kje dobiti denar? Zaprlosi so mestno skupščino kot ustanovitelja srednjih šol, ki jim je potrebno dotacijo že obljubila.

Se en problem trka na vrata. To je gradnja novega športnega igrišča. V pomladanskih in jesenskih sončnih dneh naj bi bile ure telesne vzgoje na zunanjih igriščih, ki pa jih gimnazija žal nima. Vodstvo zavoda meni, da bi odkupili in uredili prostor ob Gregorinovi ulici, kjer je sedaj živilski trg. S položajno asfalta in ograditvijo bi bilo tu primerno igrišče za košarko, odbojko in rokomet. Z ozirom na deficitarni položaj bodo potrebna sredstva za to igrišče skušali dobiti s pomočjo dolgoročnih kreditov.

S pridobitvijo tega igrišča se bo razmahnila tudi športna dejavnost viških dijakov, ki pa že sedaj ni kar tako. Dijakinje so na nedavnem republiškem prvenstvu in orodni telovadbi dosegle odlično drugo mesto, fantje pa so na prvenstvu ljubljanskih srednjih šol v odbojki osvojili četrto mesto. Poleg sodelovanja v košarkarski ligi gimnazij se pridno učijo še veččin karateja in streljanja.

Njihova aktivnost pa ni omejena samo na športno področje. Klub OZN je na primer že dalj časa med najbolj aktivnimi. Pred kratkim so ustanovili tudi debatni klub. Na debate povabijo znane osebnosti s področja kulture, družbenega in

političnega življenja ter skupaj z njimi pretresejo vsakdanje aktualne probleme. Tako najdejo odgovore na marsikatera doslej nejasna vprašanja. Prav sedaj živahno „premljavajo“ nove ustavne amandmaje. Med ostalimi predavanji velja omeniti še predavanja strokovnjakov z inštituta Jožef Stefan. Četrtošolcem so podarili nekaj zanimivih poglavij s področja elektronike in atomistike. Mimogrede povedano, inštitut Jožef Stefan ima patronat nad gimnazijo. Odstopil jim je že več tehničnih pripomočkov in učil. Ker je doba patronata še relativno kratka, bodo skušali koristne stike v prihodnje še bolj poglobiti.

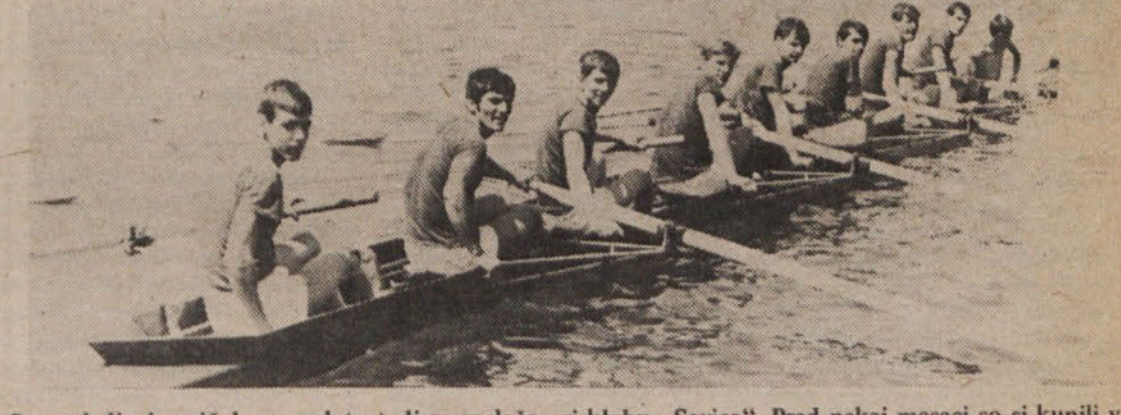
Gimnazijci izdajajo tudi svoje glasilo „Pričakovanje“. Svoje prispevke, ki so informativni in literarni, objavijo prek leta v sedmih številkah. Z literarnim programom, ki ga pripravijo s pomočjo profesorjev, pa ob spominskih dnevih nastopajo po delovnih organizacijah naše občine.

Kot na vseh šolah, stopajo tudi tu v ospredje odnosi med profesorji in dijaki. Jasno je, da ti odnosi niso nikjer vzorni ali celo idealni, so namreč posledica trenutnih nerazumevanj, nerazpoloženj, tako s strani dijakov kot profesorjev. Nikdar ne bomo dosegli, da bi bili vzorni, lahko pa skušamo dvigniti te odnose na tisto raven, ki bi pravično zadovoljevala vse prizadete, saj to je dolžnost nas dijakov kot tudi profesorjev. Takšna naj bi bila želja viških dijakov, hkrati pa tudi parola dijaškega samoupravljanja, ki ga prav ti gimnazijci skušajo uveljaviti med prvimi.

Na kratko povedano, gre predvsem za javno ocenjevanje, ko lahko realno znanje dijaka ocenijo skupaj s profesorjem, dalje so upravičeni dati pomisleke k samemu podajanju snovi, učnega načrta itd. Zelo uspešno pa so se pokazale komisije za opravičevanje, ki so bile sestavljene iz dijakov. Skupno z razrednikom so pregledale opravičila in nimalokrat razkrile „špricarje“.

Vse to pa za zahteva seveda tudi večjo angažiranost profesorjev posebno tistih, katerim so dijaki predstavljali le polne učilnice.

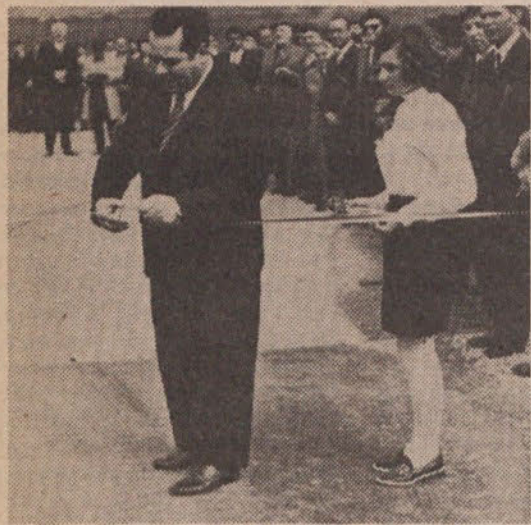
JANJA DOMITROVIČ

S pomladjo je pričelo novo leto tudi za veslače pri klubu „Savica“. Pred nekaj meseci so si kupili v Splitu svoj prvi tekmovalni osmerek. Mladi veslači upajo, da bodo že letos dosegli dobre rezultate, za prihodnje leto pa planirajo nakup novega čolna, s katerim bi po 13 letih spet konkurirali na olimpiadi. Osmerek nastopa v sledeči postavi: Milan Grašič, Rafko Vidmar, Miran Plantan, Paško Juras, Bojan Plantan, Vladimir Plantan, Ivan Šekoranja ter Tonči Plantan. Rezerve pa so: Milan Rebula, Jože Željan, Uroš Blažko in Aleksander Verbič. (Čoko)

Bralci »Naši komuni«

PO LETU DNI V PRESERJU

Tako je predsednik občine ing. Slavko Korbar pred letom dni prerezal trak in odprl cesto Kamnik pod Krimom – Preserje.

Od ustanovitve OF je preteklo že trideset let! Le leto dni pa je preteklo od proslave v počastitev občinskega praznika in ustanovitve OF v Preserju. Osnovna šola ima že leto dni novo telovadnico in že eno leto ponosno nosimo ime šole po borcu Jožetu Molku-Puntarju in ime Pionirskega odreda po Krimskem odredu. Pionirji so nadvse ponosni na svoj novi prapor, ki je prav tako star leto dni. Tudi asfaltirana cesta Kamnik-Preserje dobro služi svojemu namenu.

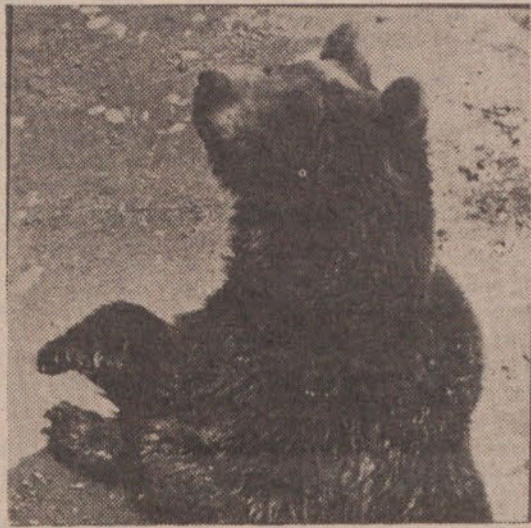
MARIČKA JARC

DENAR ZA ŽIVALSKI VRT

Dolgotrajne, a vztrajne prošnje so le končno našle razumevanje pri Mestni skupščini v Ljubljani: ŽIVALSKI VRT na Večni poti je prejel toliko denarnih sredstev, kolikor jih je zaprosil za leto 1971. Skratka, spoznanje, da taka pot ne vodi nikamor, je rodilo uspeh. Uprava s tovarštem direktorjem Vadnjalom, kot prav vsi uslužbenci so se sprijeli z delom. Denarna sredstva imajo na razpolago za tekoče leto. Četudi se zdaleč niso v taki višini, da bi kriili vse potrebe, bodo že v bližnji prihodnosti preurejena vsa pota in kletke. Zatorej pričakujejo tudi obiskovalce v „sezoni“ šolarjev in turistov preko poletja. Vsa dela potekajo od ranega jutra do poznih popoldanskih ur, da bo vse nared, kot treba in čimprej!

V bodočem obdobju bo Mestna skupščina ljubljanska ustreznosti investicijski program preverila, saj bo vseboval že vse sodobno urejene objekte za čimboljše

počutje živali. S tem pa bo tudi zagotovljeno predvsem zdravstveno stanje živali in njihova varnost. Vsem zaposlenim bo v ponos primerno urejen živalski vrt, kateremu so že do sedaj posvetili toliko svojega dela v dokaj neustreznih razmerah! Da so ostali v okolju, kjer so še danes, jih veže tudi ljubezen do živali, ki si same v kletkah resnično ne morejo pomagati, če jim prav človek ne bo. Z podvojenim upanjem gledajo v bodoče leto, ko bodo vsem živalim pripravili dostojni življenjski pogoji. Obsežno delo in vsakdanja skrb za živali vsekakor ovirata sunkovit vzpon, zato bo postopna preureditev najprimernejša, LE DA BODO OBLJUBE RESNIČNO IZPOLNJENE.

Znatna pomoč za pridobivanje denarnih sredstev bi bili večji skupinski obiski šolarjev od vsepovsod. Ne le, da si ogledajo mestne zanimivosti, za lažje razumevanje in predstave v učnem prometu biologije je nujen obisk v živalskem vrtu. V tako, kot je predvideno, urejenem živalskem vrtu, resnično noben meščan Ljubljane ne bo v zadregi pred nikomer, četudi je prepotoval dežele izven naših državnih meja. Družbena pomoč mladini je vključena tudi v primerno urejenem živalskem vrtu, kjer spoznava življenje redkih vrst živali, hkrati pa visoko ceno uklenjenega življenja v tesne vezi kletk.

BOŠTJAN NOVŠAK

PROSVETNO DRUŠTVO V ŠENTJOŠTU NAD HORJULOM

Prosvetno društvo v Šentjoštu deluje že vsa leta od vojne naprej. Prvotno se je imenovalo KPD Ivan Cankar. Že tri leta pa se imenuje KUD Šentjošt. O delu govori predsednik Trček Janez:

V letošnji sezoni smo pripravili več proslav in naštuđirali tudi dramsko delo – to je Janeza Savinška „Pod Golico“.

Izgubil se je lovski pes. Vešče oko lovca Alojzija Koprivca je v njem takoj zagledalo plemenito žival. Kdor dokaže lastništvo, lahko dobi psa pri Novinc na Galjevici 206.

Amaterska igralska skupina obsega 30 igralcev, ki so v glavnem domačini. Režiser samouk Ivan Droftina je po poklicu kmet, v režiji pa samouk in opravlja v tej igralski skupini vsa režiserska dela. Le občasno jim pomaga strokovni svetovalec Miro Peljhan iz Dobrove.

S Savinškim delom „Goliški plazovi“ so dosedaj gostovali v osmih krajih po Sloveniji, predvidevajo pa še tri gostovanja. Čeprav je bila strokovna žirija nekoliko kritična, jih je publika tople sprejela v Polhovem Gradcu, v Horjulu, na Dobrovi, v Podpeči in v domačem kraju, kjer so bili najtopleje sprejeti.

V načrtu imajo še tri gostovanja. V Idriji in Cerknem 18. t. m. naslednji teden pa še v Zireh.

Kljub uspehom s proslavami in z uspešnimi gostovanji pa jih tarejo skrbi. Letos nameravajo graditi nov kulturni dom. Pripravljene so zbrati samoprispevek, računajo pa tudi na znatno pomoč občine.

STEFAN SMRTNIK

SMRT NA LAVRICI

3. aprila se je ob 14. uri in 26 minut pripetila na cesti IV. reda Lavrica-Babna gorica huda železniška nesreča, v kateri je preminil delavec Komunalnega podjetja Vič, Muhamed Rošić. Rojen je bil v občini Pazin, stanoval je na Viški 58, Ljubljana.

Omenjeni delavec je s strojem za ravnanje cest pripeljal iz Babne gorice v Lavrico. Pri hiši št. 82 je stroj obrnil, zapeljal nazaj in ustavil na progih. Po mnenju miličnikov in očividcev je nameraval stroj spet pripraviti za delo. V tem trenutku je iz Škofljice pripeljal tovorni vlak. Vlakovodja je dajal signale in hitro zaviral. Verjetno Rošić žvižgov lokomotive ni slišal, v kabino se slabo sliši zaradi premočnega hrupa motorja.

Trčenje je bilo silovito. Stroj je vrglo s tirov v drog električne napeljavne. Rošića je lokomotiva vlekla več kot petdeset metrov. Bil je na mestu mrtev.

A. N.

KJE STE, VIŠKI MODELARJI!

Mnoge interesne dejavnosti, ki jih vse bolj upajo otroški vrtci v svoj redni dnevni delovni program vsepovsod, kjer otroci ne nadaljujejo le-teh v čenem okolju, kaj kmalu zamrejo in potonejo zabo. Četudi je delček nekaterih dejavnosti vključeni redni učni program osnovnih šol pri predmetu nižkega pouka, je vkljub temu na tehniškem izobnavanju mladine vse premalo poudarka.

Dognanje uporabnosti lastnega izdelka je vodilno hernemu šolarju v nadaljnje gradnje, ki postajajo bolj zahtevne. Vsakoletna tekmovanja v okviru šolske tehnike so prikaz vztrajnega dela modelarjev, amaterjev, radioamaterjev ter drugih šolarjev, ki jejo še v mnogih drugih dejavnostih. V letošnjem se skrbno pripravljajo pionirji in mladinci šolske naše oži in širši domovini na VII. SREČANJE NAŠI DIH TEHNIKOV. To pot bo prvič v Sloveniji VELENJU. Tedaj se bodo pomerili mladi gradilni ustvarjalci od vsepovsod. Uspehi pa bodo vključeni tudi v Jugoslovanske pionirske igre – TISOC DOSTI.

Tretješolec Uroš pri gradnji brodarških modelov.

Med najmlajšimi modelarji bo letos prvič tekmoval tudi tretješolec UROŠ, ki letos še „vedri“ v modelarskem krožku na dokaj oddaljeni šoli neke druge ljubljanske občine. Z velikim zanimanjem je že začel model gostoljubnim modelarjem v delavnici na Štefanijski motorni čoln modela STOŽICE ter pravkar končan model DELFIN. Ploščatega zmaja, s katerim bo imoval ob dnevu mladosti v Ljubljani, bo že prezidal v prihodnjih dneh! Gradil je in vživel se je v življenju modelarjev, ki vsi skrbno pripravljajo svoje modele, tornih čolnov in zmajev za tekmovanja, ki se pričnejo že v maju 1971. UROŠ potroši precej prostega časa na pot do modelarskega krožka. A tega mu ni žal, komaj čaka, da pride sobotno prosto popoldne, da se starši pospremito tja, kjer je spoznal toliko zanimivost. Upajmo, da bodo – tako kot UROŠ – tudi drugi modelarji na Viču kmalu spoznali, kako prijetno je izdelati modele ter biti modelar in tekmovati kot član ljubljanske tehnike! V prihodnjem šolskem letu bo skoraj zagotovo tudi na področju viške občine kakšna šolska delavnica, ki bo voljna sprejeti modelarje v svoje okolišje.

Kodeks etike udeležencev v cestnem prometu

Republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu SRS je pred tremi leti izoblikovala idejo, da izda „Kodeks etike udeležencev v cestnem prometu“. Od ideje do njene uresničitve je sodelovalo mnogo posameznikov in organizacij s spremenljivimi in dopolnilnimi predlogi. Pred dvema tednoma je Kodeks izšel – kot prvi te vrste v Jugoslaviji in najbrž tudi v svetu – v nakladi 300.000 izvodov. Naša komuna ga v celoti ponatiskuje.

Najrazličnejše in nenehno spreminjajoče se okoliščine, v katerih živijo in delajo ljudje, porajajo med njimi vedno znova nove odnose, ki jih še tako natančni in dobro oblikovani pravni predpisi ne morejo urejati dovolj uspešno. Tako je danes, se teže pa bo jutri, saj postaja življenje vse bolj razgibano, razvejano, zapleteno.

V zakonitih določilih te vrste nastajajo tedaj vrzeli, ki jih lahko izpolnjujejo le posamezniki sami z zavestnim medsebojnim uveljavljanjem moralno etičnih vrednot.

Bolj kot kjerkoli so takšna nenapisana zakonodajna določila o humanih in kulturnih odnosih med ljudmi potrebna v sodobni cestni motorizaciji med vozniki motornih vozil, med kolesarji, pešci, skratka med vsemi udeleženci cestnega prometa.

Medsebojno spoštovanje med ljudmi, dejanska pomoč sočloveka in podobno ne sme biti zgolj zunanji videz človekove vpljudnosti. Premnogokrat je to edino učinkovito preventivno sredstvo pred grozljivo naraščajočimi primeri smrtnih žrtev, invalidnosti ter gmotne škode posameznikov in družbene skupnosti v hrupnem vrvenju sodobnega prometa.

Raziskave o prometnih nesrečah – tako pri nas kakor tudi v drugih prometno razvitih deželah – se ujemajo v vzrokih nesreč, ki so skoraj izključno v človeku samem. Zato je nujno, da vsak udeleženec cestnega prometa, zlasti še voznik motornega vozila, zavestno in z vso odgovornostjo osvaja in uveljavlja v kakršnikoli prometnih okoliščinah zahteve KODEKSA ETIKE – V DOBRO SOLJUDEM IN SEBI.

Temeljni dejavnik v sodobnem cestnem prometu je človek

Za življenje v prometu je človek sprejel strogo določen red. Red je tu potreben bolj kot na katerem koli drugem področju. Od tega, kako ga uveljavlja, sta odvisna njegova osebna sreča in sreča drugih, saj je zdrav in za delo sposoben človek največje bogastvo vsake družbene skupnosti.

Brezpogojno spoštovanje in izpolnjevanje prometnih predpisov in pravil kakor tudi dosledno upoštevanje pravic in prednosti, ki jih prometni predpisi nalagajo drugim udeležencem v prometu, je tedaj temeljna dolžnost vsakega uporabnika prometnih površin. Kdor krši osnovno načelo prometne varnosti, lahkomišelnost izživa nesrečo.

Cestne površine, še tako široke in dobre, bodo vedno pretesen življenjski prostor za potrebe sodobnega prometa. Zato naj se vsak voznik vključuje vanj telesno in duševno sposoben, zdrav in spočit.

Voznik motornega vozila, ki sede za volan, a se zdravstveno slabo počuti in je čustveno vznemirjen (zaskrbljen, žalosten, jezen, razdražljiv, pretirano vzbujen od veselja in podobno), naj ve, da je njegova pot močno tvegana. Če sopotniki takega voznika spodbujajo k vožnji, lahko kaj hitro zapeljejo njega samega in še druge udeležence v prometu v težko nesrečo.

V prometu se situacije spreminjajo z bliskovito naglico. Vesten voznik zato neprestano spremlja vožnjo nasproti prihajajočih vozil, je pozoren na okolico cestnega pasu, po katerem vozi, ter je vedno pripravljen hitro in prav ukrepati v primeru kakršnegakoli presenečenja, zlasti še na križiščih, prehodih, ob spojih cest s cesto, po kateri vozi, in podobno. Vsak trenutek nas lahko preseneči kak kolesar, voznik motornega vozila ali pešec in vsaka prometna površina lahko skriva za nas raznovrstne pasti.

Upravljanje z vozilom prištevajo med najnapornejša človekova opravila. Dolgotrajna neprekinjena vožnja je še posebno utrujajoča: čim daljša je vožnja, tem močnejše in hitreje telesno in duševno izčrpava voznika.

Zlasti utruja vožnja pozimi, v snegu, v megli, naliivu, na poledeneli cesti, pa tudi ponoči.

Zato se bo voznik, ki mu je varna vožnja prva in glavna skrb, vselej, kadar bo občutil utrujenost, pravočasno odločil za počitek ali celo za krajše spanje. Kolikokrat se je namreč že zgodilo, da je med vožnjo v boju z utrujenostjo podlegel voznik. Zadržal je samo za hip, navadno pa se ni več prebudil.

Poleg izkušenih in discipliniranih se v promet vključujejo udeleženci, ki so o prometnih pravilih slabo poučeni. Mednje ne sodijo le starejši pešci ali vozniki vprežnih vozil, temveč tudi kolesarji in vozniki vseh vrst motornih vozil – začetniki, ki si za sodoben cestni promet še niso pridobili potrebnih voznških izkušenj.

Z nenamernimi napakami povzročajo v prometnem redu zmedo in nevarne situacije.

Izkušen in uvideven voznik, kolesar ali pešec se zaradi teh nerodnosti ne bo jezil nanje; spomnil se bo svojih prvih neobgledanih korakov v prometni vrvež, pa jih bo razumel in jim odpustil. Še več, neizkušenim nerodnežem bo vselej rad tako ali drugače pomagal iz zadreg in težav: pešca, na primer, ki je zašel na nevaren voznik pas, bo zaščitil in ga popeljal na varno; tovarišu, ki mu je odpovedal motor na cesti, bo koristno svetoval ali mu bo pomagal spraviti vozilo iz prometnega toka.

Udeleženci v prometu, posebej vozniki motornih vozil, naj ne dovolijo, da jih zapele moč motorja njihovega vozila, trenutna slaba volja ali njihova vihravost. Zavoljo tega bi le ogrožali druge ali jim kakor koli brezobzimo oteževali uporabo ceste. S svojim vedenjem naj okolici ne dajo povoda, da bi jih imela za ljudi brez srčne kulture.

Posebno pozornost in obzirnost zaslužijo v prometu otroci in stari ljudje. Za sodoben cestni promet so nezreli, neobgledni.

Igra, nepredvidnost in podobno, lahko otroka v trenutku potisne iz prometnega zatišja v nevaren prometni vrtinec.

Telesne moči starih ljudi pa so prešibke, da bi ti mogli slediti hitrim prometnim utripom.

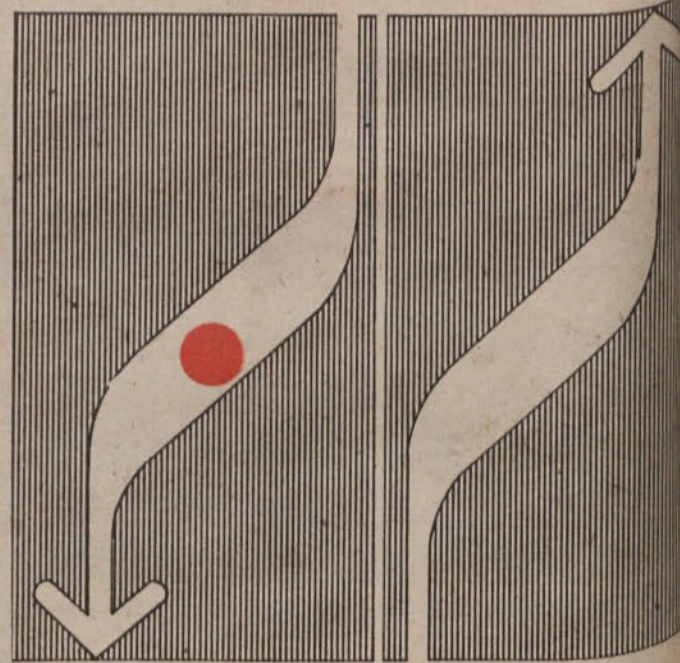
Tega se bo zavedal vsak razumen voznik motornega ali drugega vozila. Na slabo preglednih odsekih ceste, na ovinkih – v naseljih in zunaj njih bo zmanjšal hitrost in zbral vse svoje sile v pripravljenost, da se ne samo izogne nesreči, marveč tudi vsaki možnosti, da bi nesrečo povzročil.

Kaj naj bi bilo hujšega od zavesti, da si zaradi malomarnosti poškodoval neobglednega človeka ali mu celo ugasnil življenje.

Zakonu še kako ali kdaj uideš, toda obtožbam žrtve svojega nepremišljenega in nemoralnega ravnanja v prometu nikakor in nikoli.

Prehitevanje ob nepravem času in na nevarnih cestnih odsekih, vrivanje vozila med vozila sovoznikov, nenapovedano ali prepozno napovedano spreminjanje smeri vožnje, izsiljevanje prednosti in podobno neodgovorno ravnanje v cestnem prometu zanesljivo privede do težkih nesreč in strahotnih posledic.

Vsak nevaren poizkus ali tveganje posameznika naj se vselej umakne predurjeni oceni situacije in dejanjem, ki zagotavljajo vamost v prometu.

Poleg sodobnega in s prometno etiko osveščene voznika spada osnovne pogoje varne in srečne vožnje tudi tehnično brezhibno vozilo. Prek zahtev, ki jih postavljajo predpisi, vozniki tudi moralno odgovorno za to, da bo vozilo, od katerega je odvisna varna vožnja, vselej brezhibno. Najboljše vozilo lahko postane nevaren zahrbtn sovražnik, kadar vozniki niso kos.

Dobri vozniki ne bodo dopustili, da bi jim gospodovalo vozilo, bodo oni ukazovali stroju.

Vozila in ceste sodijo med najsodobnejše dosežke znanstvenih in tehničnih stvaritev. Človek jih je namenil v svoj prid. Promet se je uvrstil med najpomembnejša torišča civilizacije, kjer se porajajo novi odnosi. Splošno življenje na prometnih površinah zahteva tedaj od vsakega posameznika, da litetne spremembe osebnostnih vrednot, boljše vzgojo in več znanja o cestnem prometu. Zato si moramo mi vsi, ki se kakor koli vključujemo v promet, življenje, prizadevati, da se bomo vedno in povsod držali v tej listini nujenih načel etike in morale, zaradi nas samih, v srečo in zadovoljstvo svoje in vse družbene skupnosti.

KOMISIJA ZA VZGOJO IN VARNOST V CESTNEM PROMETU SR SLOVENIJE